

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING
„OOST EN WEST”

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f5.— 's jaars (minimum)

met inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad.

INHOUD: Jaarl. Alg. Verg. afd. Haag. — Onze afd. 't Gooi. — Heeft er te Palèmbang een door de eigen bevolking uitgeoefende batikunst bestaan? — De draadloze verbinding Nederland-Indië. — Van Week tot Week. — Kunst, Kunstnijverheid en Huislijf. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. — I Uit de Europeesche Pers, II Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch literatuur overzicht. — Suriname. — Familieberichten. — Curaçao. — Uit den Verren, Vreemde. — Berichten der afdelingen. — Mededeelingen. — Met pensioen — Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië. — In Nederland aangekomen verlofgangers. — Mutatiestaat van 29 Januari tot 5 Februari 1930.

Jaarl. Alg. Verg. afd. Haag.

op Zaterdag 15 Februari 1930, des namiddags 3 uur, in het Gebouw Korte Voorhout 6, Den Haag.

AGENDA:

1. Opening.
 2. Notulen van de jaarlijksche algemeene vergadering op 16 Februari 1929.
 3. Jaarverslag 1929 van den secretaris.
 4. Rekening en verantwoording over 1929 van den penningmeester.
 5. Begroting voor 1930.
 6. Verslag van de Commissie van Verificatie.
 7. Benoeming leden Commissie van Verificatie voor het jaar 1930, alsmede van haar plaatsvervangers. De heeren G. W. Erfmann en J. E. Bylo hebben zich bereid verklaard wederom als zoodanig zitting te willen nemen.
 8. Periodieke verkiezing bestuursleden. Aan de beurt van aftreden zijn Mevrouw G. T. J. van Aalst-Koopman en de heer O. de Bordes; alleen de eerste stelt zich herkiesbaar.
 9. Benoeming van afgevaardigde en plaatsvervangende voor de aanstaande jaarlijksche algemeene vergadering der Vereeniging.
 10. Rondvraag en sluiting.
- Leden en begunstigers worden beleefd uitgenoodigd deze vergadering bij te wonen.

J. C. BAUDOIN, *secr.*

Onze afd. 't Gooi.

De aanhouder wint!
Was de aandacht van het Hoofdbestuur reeds jaren lang gevestigd op dit district in ons land om er eene afdeling te stichten, er waren dan ook meermalen pogingen daartoe aangewend, het bleek telkens dat, ondanks persoonlijke medewerking en steun ter plaatse, de omstandigheden het goede voornemen in den weg stonden. In 't kort, het appelken was nog niet rijp. — Na 28 Januari j.l. is het van den boom gevallen — wat laat in den tijd, maar, de vrucht is goed. Dank zij dan de toewijding en de volharding van een der talrijke oud-Indisch-gasten die Hilversum tot hare ingezetenen rekenen mag, de heer A. Hoogesteger. — door het H. B. en zijne voorbereiding ter zijde gestaan, is deze afdeling, de 16e onzer vereeniging, tot stand gekomen. Op genoemden datum had de oprichtingsvergadering plaats in het van ouds bekende hôtél het Hof van Holland te Hilversum, zetel der afdeling. Vóór het aanvangsuur van 8 was de tot die inrichting behorende groote zaal geheel gevuld met genoodigden en belangstellenden wien een vroolijke krontjongmuziek tegemoet klonk. De voorzitter van het voorlo-

pig bestuur, de heer J. H. Marinus, die de bijeenkomst leidde, heette allen welkom en zette in kernachtige beoordelingen doel en streven van Oost en West, uiteen, de aanwezigen die nog geen lid waren, tot aansluiting opwekkend. Na hem voerden de onder-voorzitter der vereeniging en de algemeene secretaris, die voor deze gelegenheid uit Den Haag overgekomen waren, het woord, als weerslag op — en in aansluiting met — des voorzitters rede. Het officieele gedeelte was hiernede geëindigd. Na de pauze die was ingetreden en gedurende welke het gezellige verkeer hoogtij vierde, een film, de Plancius-film welke men blijkbaar met ingenomenheid in oogenschouw nam, terwijl men ook met voldoening het reisverhaal in dichtmaat van een enthousiast medereiziger met de Plancius, aanhoorde.

Nadat daarna de heer Dr. L. F. C. Alers, bestuurslid, nog een hartelijk woord van dank had uitgesproken jegens allen — de onvermoeide musici inbegrepen — die tot het welslagen van dezen avond hadden bijgedragen, sprak de heer Marinus een slotwoord dat pakte en waarin hij nogmaals tot toetreding als lid of begunstiger krachtig aanmaande.

Ziehier een beknopt verslag van dezen gedenkwaardigen avond, want, bedriegen de voorttekenen niet — en ze komen dit keer heusch niet van den wind! — dan zal de datum van 28 Januari 1930 blijken te zijn een belangrijke herinneringsdag in ons toekomstig vereenigingsleven. In Hilversum is „bibit”, en het zal het voortvarende en met de beste voornemens bezielde afdelingsbestuur ongetwijfeld gelukken, die te verwerken opdat, verzekerd van den steun van het Hoofdbestuur, de afdeling 't Gooi spoedig een voorname plaats inneemt in de rij der zuster-afdelingen van de vereeniging „Oost en West”.

Heeft er te Palèmbang een door de eigen bevolking uitgeoefende batikunst bestaan?

door

B. M. GOSLINGS.

In het onlangs in dit weekblad verschenen artikel*: „Roodgekleurde Djambi-batiks” brachten wij, evenals in de beide artikelen in „Nederl. Indië, Oud en Nieuw”, waarnaar wij daarin verwezen, meermalen Palèmbang ter sprake.

Het is met de daarin beschreven doeken, waarvan wij aangaven, dat ze mogelijk vroeger ter hoofdplaats Palèmbang zijn gebatikt, wegens het niet kennen van feiten daaromtrent in het verleden een zeer bijzonder geval.

Wij weten nu, hoe thans in het gebied der hoofdplaats Djambi de batikunst wordt beoefend en kennen de voortbrengselen daarvan; gesteld echter, dat die nu reeds onder moeilijke levensvoorwaarden uitgeoefende kunst voor een 25-tal jaren teniet was gegaan, zoodat, naar uit het door ons vermelde gebleken is, het vroegere bestaan daarvan geheel aan de aandacht van buitenstaanders zou zijn ontsnapt, welk bescheid zou men dan wel gegeven hebben aan iemand, die jaren later een der ons nu bekende batiks in bruinegederd geel en blauw van Djambi medebracht onder mededeeling vernomen te hebben, dat die daar vroeger ter plaatse zelf vervaardigd was?

Met betrekking tot een tijd, nog maar zeer kort achter ons liggend, waarin ook wij zelf vast geloofd hebben, dat nergens in ons Indië buiten Java en Madoera door de eigen bevolking gebatikt is geworden, kan het antwoord op die vraag niet moeilijk vallen.

Men zou de door hem vernomen mededeeling ongetwijfeld voor onjuist hebben gehouden, om tot het besluit te komen, dat het hier óf een Javaansche batik uit vroegeren tijd gold, óf een doek, dat te eeniger tijd in een gebied buiten ons Indië ver-

* No 52 van 24 Dec. 1929 en No 2 van 9 Januari 11.

P. v. d. BRUL VEENESTRAAT 15 DEN HAAG

Groote sorteering HEEREN-, JONGENS- en KINDERKLEEDING
Speciale Afdeling voor KLEEDING NAAR MAAT
SCHERP CONCUBREERENDE PRIJZEN 5016

W. J. M. SIMONIS'
BEDDENMAGAZIJN
GROENMARKT 34

TEL. 14420 DEN HAAG

GROOTSTE KEUZE

LEDIKANTEN - MATRASSEN - DEKENS

Onze „PHOENIX” Matrassen (Gedep.) overtreffen elk ander soort in aangename ligging en soliditeit
Honderden tevredenheidsbetuigingen ter inzage

5094

vaardigd was en sedert zijn weg naar Djambi had gevonden.

Toen de heer Tassilo Adam ons in 1927 de door hem aan het Koloniaal Instituut geschonken batik liet zien, waarover het in ons eerste artikel in: „Nederl. Indië, Oud en Nieuw” handelt, en zeide, dat die in Djambi was vervaardigd, was dan ook ons eerste gezegde: „Maar in Djambi is niet gebatikt!”

En al bemerkten wij toen reeds spoedig, dat die doek zeer bijzonder was, en al hebben wij ook geen oogenblik getwijfeld aan hetgeen de Heer A. ons nopens het door hem zelf aanschouwde batikken in Doesoen Tengah mededeelde, zoo hebben wij daarover toch geen publicatie in het licht willen geven, alvorens wij zijn schriftelijk rapport uit 1921 in handen hadden, waarop wij ons zelf konden beroepen en waarmede wij zijn mededeelingen buiten allen twijfel konden stellen.

Gelukkig mocht hij bij het opvragen van dat rapport den algeheelen steun ontvangen van het Departement van Koloniën, zoodat hij nog in den loop van het jaar in het bezit van dat stuk was gesteld.

Wat hierboven nu met betrekking tot de batikunst in Djambi is aangehaald, is evenzeer van toepassing op het verleden eener batikunst in Palèmbang, al komt hier sterk de factor der onzekerheid in het geding.

Hetgeen zich toch in 1899 in Djambi en in 1906 op Bali voordeed, was zich reeds in 1825 te Palèmbang gaan voordoen, toen aldaar het Sultanaat werd opgeheven.

De macht en het aanzien van het Sultansgeslacht in Palèmbang waren vóórdien echter veel grooter, dan dit ooit in Djambi het geval

Het Weekblad dat sinds 55 jaar aan de spits gaat der Ned. Geïllustreerde bladen, is:

EIGEN HAARD

EIGEN HAARD

dat uitmunt door smaakvolle verzorging en boeienden inhoud, mag daarom in geen huiskamer ontbreken

Doet daarom, wat Uwe ouders reeds deden en abonneert U op den huisvriend van jong en oud

EIGEN HAARD

GRONINGEN

GEERSINGA & POSTEMA
 TIMMERLIEDEN EN AANNEMERS
 SCHUITENDIEP 28b en 28a - TEL. 2462
 GRONINGEN 5152

Bevelen zich beleefd aan voor alle voorkomende werkzaamheden.

WONINGINRICHTING JAC. DE VRIES

O. EBBINGESTRAAT 34 - TEL. 3740

GRONINGEN

SMAAKVOLLE MODERNE MEUBELEN
 COMPLETE INSTALLATIES 5153
 TAPIJTEN - GORDIJNEN - LINOLEUM

Linnenmagazijn „T SPINNEWIEL”

L. VAN POPPEL — GRONINGEN
 Oude Boteringestraat 14. Telefoon 3576
 TAFEL- EN BEDLINNEN
 TRICOTGOEDEREN
 HUISHOUDGOED - BÉBÉGOED
 Beslist krimpvrije wollen Ondergoederen — Indische uitrustingen — Huwelijks- en Bébé-uitzetten — Prima kwaliteiten - Billijke prijzen 5148

LEIDEN

Fa. P. S. ANES, Brandstoffenhandel

Contractante der Staatsmijnen in Limburg
 Verkoop van uitsluitend EERSTE KWALITEITEN Brandstoffen 5174
 OUDE HEERENGRACHT 19, LEIDEN, TEL. 587

FIRMA M. KOERT - LEIDEN

J. RAVESTEIN
 PIETERSKERKGRACHT 16 - Telef. 1055
 Architectuur 5177
 Aannemer v. Bouwwerken - Timmerwerken

VOOR LEIDEN EN OMSTREKEN

IS HET BROOD UIT DE BROODFABRIEK
„DE ZEEUW”
 5175 HET MEEST GEVRAAGD
 KORTE MARE 22 — TELEFOON 1411

N.V. „MEUBELKUNST”

MODERNE WONINGINRICHTINGEN
 „Indanthren” Meubel- en Gordijnstoffen

Meubelen naar ontwerp van A. Lucas, Meubelarchitect. Eigen fabriek. — Werkplaats: Witte-Rozenstraat 27.
 Toonkamers: 5173
 WITTE-ROZENSTRAAT 36 - LEIDEN - TEL. 524

HAARLEM

Stoom-, Wasch- en Strijkinrichting
W. H. KLOES & ZONEN
 Scheepmakersdijk No. 32
 Telefoon 13592 — Haarlem
 Speciale Afdeling FIJNGOED 5165

ARTISTIEKE DAMESHANDWERKEN

GROOTE SORTEERING
 HANDWERKSTOFFEN, SMYRNA-, KELIM-, SODAN- EN NOORSCHER WOL 5218
 AJOUREN EN PLISSEEREN - TEEKEN-INRICHTING
FIRMA ALI ZIJLSTRA
 WAGENWEG 1 - HAARLEM - TEL. 13518
 ATELIER VOOR KUNSTNAALDWERK

H. J. C. HÖCK

TIMMERMAN — METSELAAR — AANNEMER
 beveelt zich beleefd aan voor alle voorkomende werkzaamheden het vak betreffende. 5202
 Woonplaats: VOORHELMSTRAAT 39. Tel. 10710
 Werkplaats: L. ANNASTRAAT 24.
 HAARLEM

WONINGINRICHTING JOH. NEDERKOORN & Zn.

Toonzalen: Ged. Oude Gracht 56 — Telefoon 13171
 Fabriek: Groot Heiligland 58 — Telefoon 10747
 HAARLEM

De inrichting van Uw woning, door ons uitgevoerd, blijft billijk en is voor den gebruiker het toppunt van comfort. 5201

VERHUIZINGEN ONDER GARANTIE.

H. J. FEIJE

HAARLEM - TELEF. 11292
 Speciaal ingericht voor Verhuizingen en Bergplaats voor inboedels - Stalhouderij
 Transporthandel - Goederenvervoer 5164
 Eigen Motorbooten voor passagiers en vrachtdienst

W. J. VAN BUCHEM - HAARLEM

SPEKSTRAAT Nos. 3-5 TELEFOON No. 11494
 Magazijn van: Sponsen, Zeemleder, Bezems, Boenders, Dweilen, Tafels, Trappen, Droogrekken, Vuilnisbakken en -Emmers, Strijplanken, Mouwplanken, Slijplanken, Gegalvaniseerde en Emaillie Artikelen, Bedkruiken, Speelgoederen, Mandenwerk en Tuinmeubelen. 5161

Fa. JOH. DAMMERS

KLEVERPARKWEG 20-22, Tel. 13736, HAARLEM
 Agentschap der Fongers en Simplex Rijwielen
 Eerste klas Reparatie-inrichting 5200
 GARAGE — STALLING — VERHUUR

ABR. MEIJER

GROOTE HOUTSTRAAT 16 - HAARLEM - TELEF. 10476
 OUDSTE SPECIAAL ADRES VOOR
 JAEGER ONDERGOEDEREN: Merk Jansen & Tilanus
 „Wilh. Bengel Söhne
 DAMES ONDERGOEDEREN: „Ribana
 „Miranda
 KOUSEN EN SOKKEN 5162

Fa. Hk. VAN NIEL Czn. - SCHILDERS

Schagchelstraat 30-32 - Telef. 11404 - Haarlem
 Oppericht 1857 5155

Laat uw schilderwerk door onze firma uitvoeren en wij garandeeren U dan, dat U in alle opzichten tevreden zult zijn

Firma P. BAGGERMAN - HAARLEM

SPAARNE No. 114 — TELEFOON 10116
 Hoofdagentschap der Heineken's Brouwerij
 Importeurs voor Haarlem en Omstreken van BASS STOUT & PALE ALE. 5199
 Steeds voorradig alle natuurlijke en kunstmatige Bronwateren, Limonades en Sodawater enz. enz.

Laat ALINK U verwarmen!

de specialiteit in gas- en kolenverwarming.
Küppersbusch Gasfornuizen.
 Kruisstraat 17. HAARLEM. Tel. 11622. 5195

WONINGBUREAU HENK FIBBE

Haarlem, Nassaustraat 14. Tel. 13781
 Koop en Verkoop. Huur en Verhuur van Huizen. 5197

CHRISTELUK LYCEUM

Gevestigd: EMMAKADE 43
 Afdelingen Gymnasium, H.B.S. met 5-jarigen cursus en Economisch Litteraire H.B.S.
MODERN INGERICHTE SCHOOL
 PROGRAMMA op aanvraag bij den rector
 Ir. W. VAN DER DRIP 5170

J. J. WEBER & ZONEN

OPGERICHT 1838 - HAARLEM
 GROOTE HOUTSTRAAT 166, nabij Houtpoort
 Fabriek KORTE HOUTSTRAAT 26. Tel. 10648
OPTIEK EN FIJNE STAALWAREN

De Geëmployeerde bij de Suiker-Industrie

Bij ons Informatie-bureau is verkrijgbaar de nu verschenen 3e en verbeterde uitgave van dit boekje, dat een overzicht geeft van den werkkring en de vooruitzichten, benevens van de inrichtingen en opleiding voor die industrie. De bewerking geschiedde door de H.H. H. Ch. G. J. van Mandere, Secretaris van den Bond van Eigenaars van N.-I. Suikerondernemingen en A. Vosk, Oud-gedelegeerde van de Mij. tot Exploitatie der Suikerondernemingen Sentanen-Lor. Brang. en Dinoyo.
 Bijgewerkt met de laatste gegevens. Zeer belangrijk! Prijs f0.75, f0.06 portokosten.
 HET HOOFDBESTUUR.

is geweest en van den luister van het Palèmbangsche hof en de weelde, die het heeft tentoon-gespreid, leggen o.a. de van oudsher ter hoofd-plaats vervaardigde, prachtige zijden weefsels, waar-bij de ikatkunst op den inslag haar hoogtepunt heeft bereikt, nog heden ten dage getuigenis af.

Dat nu in het Palèmbang van vóór 1825 op de hoofdplaats ook een in zekeren zin eigen batikunst is uitgeoefend en dit mede ter voorziening in de be-hoeftte aan luxekleding van het hof en zijn geheelen vrouwelijken en mannelijken aanhang, zou geenszins verwonderlijk zijn en is zelfs geheel aannemelijk.

Na den val van het Sultanaat zou zoo'n batikunst nog geruimen tijd in stand gebleven kunnen zijn ten behoeve van de families der zeer vele afstam-melingen van het vorstengeslacht.

Waar echter sinds dien tijd Palèmbang steeds meer in het handelsverkeer is opgenomen geworden, moet zoo'n batikkunst er ook meer en meer in het gedrang zijn geraakt, om eindelijk geheel te niet te gaan.

Daar n.l. Java geen ikatweefsels had om in te voeren, althans geen om voor kleedingstuk te dienen, welke ook maar eenigszins in vergelijking konden komen met de Palèmbangsche zijden tündé's, zullen des te meer batiks hun weg naar Palèmbang ge-vonden hebben.

En zoo is het dan, ruim een eeuw nadat het rijk van Palèmbang onder ons rechtstreeksch bestuur werd gebracht, niet meer mogelijk om vast te stellen, of er vroeger op de hoofdplaats een door de eigen bevolking uitgeoefende batikkunst heeft bestaan.

Het is echter zeer wel mogelijk te achten, dat batiks, welke vroeger bij afstammelingen van het sultansgeslacht als kleedingstukken in gebruik zijn geweest, zich nog bevinden onder de poesakagoederen van aanzienlijken ter hoofdplaats, of althans betrekkelijk voor kort nog daaronder aanwezig waren.

Treft men ze bij hen aan, dan blijft echter altijd nog twijfel mogelijk, of het wel oude Palèmbang-batiks zijn.

Blijken ze evenwel geheel van de Javaansche af te wijken, of een type te vertoonen, dat veel eigens bezit, zoo kunnen zulke batiks toch op het spoor brengen van iets, wat geheel niet vermoed was en wat door nog latere vondsten kan leiden tot een en wat door nog latere vondsten kan leiden tot een althans betere kennis dan tegenwoordig van hetgeen zich vroeger op batikgebied in Palèmbang heeft voorgedaan.

In ons artikel: „Een batik van Djambi” haalden wij de uitspraak aan van Prof. Loebèr uit 1914 — in 1925 nogmaals door hem gedaan — dat er vroeger in Palèmbang wel een inheemsche batik-kunst zou hebben bestaan en dit naar aanleiding van het voorkomen in het Volkenkundig Museum te Frankfurt van batiks, indertijd door wijlen Dr. B. Hagen uit Palèmbang medegebracht en waarvan deze hem geschreven had: „Die Batikstoffe sind alt und sollen angeblich noch aus dem alten Sultansbesitz stammen; sie gleichen nicht den javanischen, wenigstens nicht den heutigen, alte hab ich nicht gesehen; sie sollen angeblich in Palembang angefertigt sein. Das batiken wird aber heute, so viel ich in Erfahrung gebracht habe, nicht mehr ge-übt.”

Waar wij op genoemde uitspraak wezen, schreven wij toen het jammer te vinden, dat „van die Frankfurter batiks, naar het schijnt, nooit fotografische afbeeldingen zijn gepubliceerd, daar hieruit onmid-dellijk had kunnen blijken, waarin ze dan wel van de huidige Javaansche verschillen en of ze zich bepaald door een geheel eigen stijl kenmerken.”

In den afgelopen zomer onze vakantie bij Heidel-berg doorbrengende, verbleven wij ook een paar dagen in Frankfurt voor een bezoek aan genoemd museum. Op de meest voorkomende en hulpvaar-dige wijze door den Directeur, Prof. Dr. J. Leh-mann, rondgeleid, ontloot die op verzoek voor ons ook de kast, waarin zich die batiks, vier in getal, bevinden.

Ze zijn er, evenals dat bij de kasten in het Vol-kenkundig Museum van het Koloniaal Instituut het geval is, opgehangen tegen den achterwand en konden dus wegens alles, wat zich verder in die kast bevindt, niet losgemaakt en geheel in handen genomen worden.

Slechts konden ze iets naar voren gehaald en zoo bekeken worden.

Ten eerste verraste het ons nu al dadelijk, dat in die doeken, evenals in de tegenwoordige Djambische, een patroon voorkomt in alleen een gaderd, licht geel-bruin of bruingeel op een eveneens fraai blauwen ondergrond, zoodat wij ze in het eerst ook voor Djambidoeken hielden.

De patronen verschillen echter van die, welke wij tot nu toe bij de tegenwoordige Djambi-doeken onder oogen kregen, en zijn weer geheel bijzonder.

Twee van die batiks zijn zeer fraai, in een eenvoudige patroon; één daarvan, geheel links in de kast, met groote, ronde ornamenten in het veld, een vorstelijk staal van batikkunst; de beide andere doeken zijn minder fraai, het patroon meer

HANDELS-DAGSCHOOL

aansluitend op H.B.S. 3-j., of Mulo-School - Eenjarige opleiding in de hoofdvakken, namelijk: FRANSCH-, DUITSCHE, ENGELSCH- HANDELS-CORRESPONDENTIE, STENO, TYPEN, BOEKHOUDEN, EFFICIENCY - Practische kantooropleiding - PROSPECTUS GRATIS

INSTITUTEN „SCHOEVERS”

DEN HAAG — STADHOUDERSPLEIN 3 en 7 — TELEF. 52594

5096

Amsterdam: N.-Witsenstraat 3, v.-Baerlestraat 13; Rotterdam: N. Binnenweg 167; Groningen: O. Ebbingestraat 14

zoo, dat het ook wel Javaansch kon zijn, en wat druk.

Het aspect van alle vier, en dit hoofdzakelijk door het genoemde kleurengeheel, sloot voor ons echter alle gedachte uit, dat ze te eeniger tijd op Java vervaardigd zouden kunnen zijn.

De adering van het patroon leek ons op iets andere wijze teweeggebracht te zijn, dan bij de tegenwoordige Djambidoeken; wij konden dit echter, waar ook de kleuren ons verschoten voorkwamen, niet in bijzonderheden nagaan; men zou ze daarvoor in handen moeten hebben.

Het allermerkwaardigste, wat wij verder nog constateerden, was, dat bij een der twee laatstgenoemde doeken aan de lengtezijden een gebatikt, smal rand-gedeelte in hoofdzakelijk helrood voorkomt, hetgeen dien doek niet verfraait en wat ons ten zeerste verwonderde, daar wij op dat tijdstip nog geheel in de meening verkeerden, dat de doeken van den Heer Metzger met rood erin geen Djambi-doeken konden wezen, en wij zoodoende onze eerste gedachte, opgekomen toen wij genoemd rand-gedeelte nog niet opgemerkt hadden, dat die doeken in het museum wel Djambi-batiks konden zijn, weer lieten varen.

Wij vroegen aan Prof. Lehmann, of er geen mogelijkheid was om die doeken voor ons te laten fotografeeren en of, waar ze niet van den wand genomen kunnen worden zonder de kast voor een groot gedeelte te ontruimen, wat natuurlijk niet te vergen was, althans van vrijgemaakte gedeelten die doeken foto's genomen konden worden.

Hij zegde ons toe, dat ze zullen nagaan en, als het mogelijk bleek om op die wijze duidelijke foto's te verkrijgen, ze ons te zullen toezenden. Daar wij er niets meer van vernamen, moet dat dus ondoenlijk zijn gebleken.

In het archief van het museum heeft Dr. Hagen, als vorige Directeur, die batiks doen inschrijven onder de betiteling van: „kostbare, alte Arbeit”; ze werden door hem in 1904 in Palèmbang ver-kregen, terwijl, als wij Prof. Lehmann goed hebben begrepen, Dr. H. indertijd een deel van de door hem medegebrachte doeken aan de volkenkundige musea van Stuttgart en München heeft afgestaan, alwaar ze dan dus aanvullend studiemateriaal voor anderen kunnen vormen.

De Frankfurter batiks stammen klaarblijkelijk alle uit éénzelfde periode en wel uit een, waarin men, op grond van dat zijrandgedeelte in met de kleuren van het veld niet harmonieerend rood, de doeken zoodoende in deze kleur als in het geel en blauw der huidige Djambi-doeken wist te verven, bestaande mogelijk alleen in de nuances daarvan een zeker onderscheid.

In die periode had de techniek van het batikken dus ook reeds een hoog peil bereikt, terwijl de aanwezigheid onder de vier museumstukken van twee zeer fraaie doeken onmiddellijk weer de ge-dachte oproept, dat ze vervaardigd zijn geworden, om als stukken van weelde te dienen voor een prachtliedend hof, althans voor aanzienlijken en grooten in den lande.

Het zouden nu op grond van alles, wat wij thans van de Djambi-doeken afweten, wel Djambi-batiks kunnen wezen; waar echter de patronen weer anders zijn, dan die in de vele reeds tot ons gekomen Djambi-doeken van tegenwoordig, behoeft dat o.i. geenszins het geval te zijn en achten wij het zeer wel mogelijk, dat die thans 25 jaar geleden te Palèmbang verkregen doeken werkelijk, zoodat Dr. Hagen dat daar vernam, nog uit het oude Sultans-bezit afkomstig en indertijd ook op Palèmbang zelf ten behoeve van de Sultansfamilie gebatikt zijn, en dit mede, omdat een rood zijrandgedeelte, als in één der doeken voorkomt, in de geel en blauwe Djambi-batiks nog in het geheel niet werd aangetroffen.

Waar wij in ons tweede batikartikel in: „Nederl. Indië, Oud en Nieuw” bij de beschrijving van een der hoofddoeken uit het bezit van Mevr. Moojen ook wezen op het voorkomen daarin van een rand-gedeelte, waarvan de kleuren geheel niet harmonieeren met die in het veld, zou dit zelfs kunnen duiden op een plaatselijke eigenaardigheid.

En zijn de Frankfurter batiks werkelijk Pa-lèmbang-doeken, hetgeen wij voor hoogstwaar-schijnlijk houden, zoo zou dit dan wijzen op een zekere gelijkheid in soort met die in Djambi be-werkt, een gelijkheid, die kan maken, dat men een batik uit het ene gebied houdt voor een, in het andere vervaardigd, en omgekeerd.

Men zou dan te doen hebben met een eenheid

van kultuur, die onderlinge verscheidenheid in de uitingen daarvan, zoodoende op het gebied van het batikken, als van het ikatten, niet uitsluit en waarbij men zelfs geneigd is te veronderstellen, dat de Djambische batikkunst op een oudere Palèmbang-sche teruggaat.

Wij hadden eerst de publicatie der gegevens uit het Frankfurtsche museum willen uitstellen, tot-dat ook nog eenige verwachte gegevens uit Palèmbang zelf tot ons waren gekomen en alles dan bijeen vermeld had kunnen worden. Wegens het reeds lang uitblijven van een bericht daaromtrent is verder uitsstel echter onwenselijk geoordeeld.

Nog zij medegedeeld, dat de heer Joling te Hil-versum ons onlangs ter verdere doorzending aan Mevr. Van Beresteyn, als Presidente van Boeatan, een batik ter bezichtiging zond, die hij te Palèmbang heeft gekocht en wat volgens aan hem ver-strekte inlichtingen, ook een Palèmbang-doek zou zijn.

Het groote doek, een saroeng en wel een z.g. „pangi-soré”, is hoofdzakelijk in helder rood gebatikt; de beide kapalahelften zijn ieder opzichzelf volkome-n Javaansch; het patroon in het veld be-hoort weer tot wat men op Java een tjeplòkan-patroon noemt, hier met zeer groote ornamenten in den vorm van een Malthezerkruis, wit op blauw gespikkeld en met over het midden ervan een groote, donkerblauwe vlek, waarvan de omranding ongeveer is als die van een vierbladige bloem.

Of dit nu al dan niet een vroeger Palèmbang-doek is, valt natuurlijk niet uit te maken. Of men in Java-batiks ook wel zulke groote Malthezerkruisen aantreft en of men het daarbij dan ook kan verwachten, dat de armen aan die kruisen er hier en daar schots en scheef tegenaan staan, zoodat bij deze batik het geval is, is ons niet bekend.

Niettegenstaande die eenigszins zonderling ge-vormde ornamenten, is deze saroeng echter een prachtdoek.

De draadloze verbinding Nederland-Indië.

Ontspanningsfonds „Kootwijk”

Een schok van ontroering is door Nederland en de deelen des Rijks in het Verre Oosten gevaren, toen de praktische mogelijkheid eener telefonische verbinding tusschen hier en ginds werd gedemonstreerd.

Aan de openstelling van den dienst voor het publiek op 8 Januari 1929 is een serie proefgesprekken vooraf-gegaan, waartoe velen werden toegelaten, die allen ver-vuld waren van gevoelens van dankbaarheid en be-wondering.

Thans, een jaar na de openstelling van den dienst, bevinden zich op het station-Kootwijk van den Rijks-dienst der Telefonie niet minder dan zeven telefooa-zenders, waaronder vijf, die de grootste van Europa zijn en de bewondering opwekken van elken buitenland-schen bezoeker.

En nog steeds werkt daar, bescheiden en geïsoleerd, dat groepje werkers, veertig gezinnen in totaal, wier zichtbare horizon de woeste heide is, doch wier arbeids-veld de wereld omvat.

Deze kern van arbeiders, schakels in een Staats-lichaam, dat een op de heele wereld uniek werk tot stand heeft gebracht, is aan de groote massa onbekend.

Maar indien iemand getuigen kan van hun toe-wijding in dienst van een Staatslichaam, dat hun geen winstdeel kan bieden, welks voorzieningen voor hunne ontspanning uiteraard bescheiden zijn — al wordt naar de beschikbare mogelijkheid voor hen gezorgd — dan is het hun leider, Dr. N. Koomans.

En toen dan ook Dr. N. Koomans vernomen had, dat hem, uit de bekende prijsvraag van de „Haagsche Post” en op advies van het Kon. Instituut van Ingenieurs, een prijs van duizend gulden was toegekend, toen voel-de hij, dat daarmee, in zijn persoon, tevens hulde werd gebracht aan al die medewerkers uit jaren van proef-neming en van ingespannen en bezielenden uitbouw.

Dr. Koomans heeft het denkbeeld opgevat om den hem toegekenden prijs vast te leggen in een herinne-ringsfonds, waarvan de baten de gelegenheid zouden openen om ontspanning te geven aan de werkers op de stille heide.

Een vijftiental vooraanstaande figuren in ons land, — onder wie wij noemen de oud-landvoogd mr. D. Fock en de heeren Ir. M. H. Damme en dr. C. J. K. van Aalst, hebben nu gevormd een „Comité voor het Ontspan-ningsfonds Kootwijk” met het doel om mede te werken aan den uitbouw van zulk een fonds. Zij doen een beroep ook op onze lezers om de geste van den bedrijfs-

ARNHEM EN OMSTREKEN

**FAMILIE-PENSION
PARKOORD**

APELDOORNSCHESTRAAT 14
ARNHEM TEL. 23973

5144

Gelegen in de onmiddellijke nabijheid van Park „Sonsbeek” en het Velperpl. Frissche kamers. Uitstekende keuken Badkamer. C. A. S. LINTHOUT

N.V. Linnenmagazijn „t Spinnewiel”

G. H. MEIJER

ARNHEM, Kettelstraat 12. - Telef. 26077
NIJMEGEN, Betouwstraat 1. Telef. 2459

Tricotgoederen - Huishoudgoederen
Tafelgoederen - Huwelijksuitzetten
Baby-uitzetten. 5138

INDISCHE UITRUSTINGEN

UTRECHT

Firma R. DIKS en B. GROOTENBOER

Aannemers - Timmerlieden - Metselaars
Taxatie 5184

Nieuwbouw - Verbouw - Onderhoud

TELEF. 10633 EN 10084

BREEDSTRAAT 28-30 - UTRECHT

N.V. v.h. J. E. WEENINK - Utrecht

Leverancier Utr. Industrie- en Huishoudschool

Beveelt zich beleefd aan voor de leveranties van
KOLONIALE WAREN - COMESTIBLES
GEDISTILLEERD - WIJNEN - LIKEUREN
DONKERE GAARD 6-8 - TELEF. 10110
Laat 2 x per week aan huis hooren en bezorgen

5185

U GAAT VERHUIZEN

Laat den rompslomp v. GAS-, ELECTRICITEIT-,
BAD- en KEUKEN-INRICHTING over aan:

KERSBERGEN?

UTRECHT: Oudegracht 185, Nachtegaalstr. 28
Tel. 12891 - Tel. 10842

ZEIST - Slotlaan no. 48 - Telefoon 35

5189

**PENSION GROOSMULLER
PARKSTRAAT 35 - UTRECHT - TELEF. 12631**

DINERS, bestaande uit soep, vleesch, aardappelen,
groenten en toespis voor f1,10, per abonnement f 1,-
NACHTLOGIES met ontbijt f 2,25
VOLLEDIG PENSION, per dag f 3,-
2 PERSONEN op één kamer, per dag f 2,50
WEEK- EN MAANDKAARTEN RUIME REDUCTIE
5191 Beleefd aanbevelend, J. F. GROOSMULLER

A. HOELEN

v.h. Firma A. ROSKAM & Co. 5190

SCHILDER

Janskerkhof 27-28 - Tel. Int. 11172 - Utrecht

Bevelen zich aan voor alle voorkomende

SCHILDERWERKEN

**GERBRANDS KUNSTHANDEL
OUDKERKHOF 46 - UTRECHT**

Encadrementen - Restaureeren
Vernissen - Schilderijen - Fayence
Lederwaren - Lampekappen 5188

NIJMEGEN

Piano's, Vleugels, Autopiano's, Harmoniums
ook gebouwd voor de Tropen! - Vraagt offerte

G. A. J. VAN KALMTHOUT

BISSCHOP HAMERSTRAAT 3 - TELEF. 1562

NIJMEGEN 5179

Fongers

degelijk - duurzaam
veilig
FONGERS-FILIALEN
te Den Haag: 5029

Laan van Meerdervoort 92a - Schuytstraat 121
Tel. 34830 Tel. 34470

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

Belasten zich met alle Bankzaken

Safe-Inrichting

5007

RUSTHUIS

voor bejaarden, rust- en hulpbehoevenden

ANT. DUYCKSTRAAT No. 77

's-GRAVENHAGE - TELEFOON 55333

5206 Directrice: Zr. M. TERBORGH

Verkoophuis Groot Hertoginnelaan 101, Den Haag

Speciaal voor Indische
:- Families ingericht :- 5107
Bestaat ruim 25 jaar

Dagelijks geopend van 10 tot 4 uur

Sigarenmagaz. „HAVANA HOUSE”

W. v. d. WORFF - Den Haag

5116 Fred. Hendriklaan 187 - Telefoon 51882

Uitsluitend 1ste klas fabrikaat
tegen concurrerende prijzen

**HET IDEALE
TROPENLEDIKANT**

voor allen, die naar Indië vertrekken! Prijs vanaf f 21.50

Fa. J. F. HENDRIKS

GEDEMPTE BURG WAL 65 5042

DEN HAAG - TELEFOON No. 10786

Aanbevolen adres door „Oost en West”

**N.V. v. Vuuren's Handel-Mij
BRANDSTOFFENHANDEL**

Denneweg 67a

Telefoon

Den Haag

14427

5113

Wenscht ge te ontvangen le KWALITEIT
Brandstoffen, tegen BILLIJKEN prijs en
GEGARANDEERDE maat? Bel dan op 14427

MOLENSTRAAT 67, DEN HAAG
TELEF. 13597

5090

„DE HOLLANDSCHE REVUE”

14-daagsch Tijdschrift voor
- Nederland en Koloniën -

35e JAARGANG

Prijs / 10.- per Jaargang (excl. porto)
/ 2.50 per Kwartaal

WAGENSTRAAT 37

DEN HAAG

leider te volgen en aldus de middelen te verzamelen om de veertig Kootwijksche gezinnen zoo nu en dan, ter herdenking aan de proefgesprekken tusschen Nederland en Indië, en bij andere gelegenheden, ontspanning, een kinderfeest of iets dergelijks aan te kunnen bieden, ter veraangenaming van het blijmoedig, terwille van een mooi nationaal werk, gedragen isolement.

Bijdragen worden gaarne ingewacht door: N.V. Persbureau „Aneta”. Plaats 13, 's Gravenhage, Postgiro 16669.

Van Week tot Week.

Van Dinsdag 28 Jan. tot Maandag 3 Februari.

De Vereeniging van Vrouwelijke Studenten te Leiden vierde den 27sten dezer haar zesde lustrum onder groote belangstelling. H. M. de Koningin en Z. K. H. Prins Hendrik hadden o.a. een prachtig bloemstuk gezonden.

Aan H. K. H. Prins Juliana bieden wij onze eerbiedige hulde en aan H. H. M. M. de Koningin en de Koningin-Moeder en Z. K. H. den Prins der Nederlanden onze gelijkgestemde gelukwenschen aan, ter gelegenheid van de promotie *honoris causa* tot doctor in de letteren en wijsbegeerte, welke op 31 Januari j.l. te Leiden plaats vond. In zijn openingsrede memoreerde de Rector Magnificus dat de Leidsche Senaat op weloverwogen gronden, in zijn vergadering van 26 November j.l. besloot aan H. K. H. genoemd eere-doctoraat toe te kennen, terwijl H. D. Z. promotor, Prof. Dr. Huizinga in zijn toespraak, welke op de verleenning van den doctorsgraad volgde, er den nadruk op legde, dat deze onderscheiding niet enkel een symbolische daad was, doch eene erkenning tevens van de bijzondere gaven en eigenschappen waarvan H. K. H. had blijk gegeven en waardoor o.a. de afgelegde tentamina alle aanspraak gaven op het praedicaat „Voortreffelijk”. Met een even hartelijke als eerbiedige heilwensch aan de Koninklijke Familie, waarmede zeker elk oprecht Nederlander ten volle instemt, sloot de Rector Magnificus deze indrukwekkende plechtigheid.

Naar uit Willemstad gemeld werd hebben aldaar de drie laatste dagen van December en den 2en j.l. terecht gestaan 12 personen, beschuldigd van in den nacht van 8 Juni 1929 te hebben deelgenomen aan aanval, gewelddadigheden, bedreiging enz. Het requisitoir van het openbaar ministerie luidde: tegen 6 beklagden ieder 3 jaar, tegen 6 beklagden, ieder 9 maanden. De uitspraak van den rechter, dr. Polvliet, volgt later.

Op 30 December heeft kapl. Borren het commando der gewapende politie van Curaçao neergelegd. Namens het personeel is hem met een zeer waardeerende en hartelijke toespraak een aandenken aangeboden. In zijn antwoord heeft hij zich in warme bewoendingen uitgelaten over de plichts-ervulling der politietroepen. Het is nog niet bekend voor welk ambt hij, bij terugkeer in Nederland c.q. zal worden voorgedragen.

Naar verluidt heeft de Regeering haar besluit herroepen om adviezen van algemeenen aard slechts aan den Ondernemersbond te vragen, zulks in verband met het uittreden van het Suikersyndicaat uit dien Bond. Dit heeft het gevolg, dat het Suiker-syndicaat voortaan wederom zal worden geraadpleegd over alle aangelegenheden, waarin de suikerindustrie is betrokken of waar- bij zij betrokken kan worden.

De Regeering heeft bij den Volksraad nieuwe begrotingsposten ingediend in verband met noodig geachte versterking der Marine-defensiemiddelen, welke zou moeten omvatten een nieuwen kruiser, vier torpedobootjagers, zes onderzeeboten en een in staat van verdediging brengen van Tarakan en Balikpapan. In verband met onze internationale positie aan den hoofdingang der Stille Oceaan zijn deze voorzorgsmaatregelen hoogst gewenscht.

De gemeente Soerabaja zal ten behoeve van de verbetering van de passars en voor de nieuwe waterleiding van de Omboulanbron ongeveer 5 miljoen gulden leenen en voor den bouw van kleine woningen 2 miljoen.

De laatste dagen hebben relletjes plaats gehad onder de Chineesche koelies van den nieuwen spooraanleg van de D. S. M. bij Paneh Gorang, Adiantop, Akkrosik en Aekpaminke. De koelies bedreigden de mandoers en tandils. Reeds is een

HOTEL „DE TWEE STEDEN” | RESTAURANT „DE TWEE STEDEN”

Buitenhof

Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062

's-Gravenhage

FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN
HET CENTRUM DER STAD

Thé Dansant — Diner Concert

Roemeensch Orkest

5104

Uitstekende Keuken

GERENOMMEERDE WIJNKELDER

Speciale tarieven voor langdurig verblijf
Kamers met stroomend water en prive bad

twintigtal Chineesche koelies gearresteerd. Vrijdag is plotseling een stelling ingestort, opgetrokken bij een spoorbrug, waardoor vijf Javaansche koelies allen min of meer ernstig werden gewond. De redenen der onrust zijn onbekend.

De K. N. I. L. M. organiseert op 10 Februari een proefvlucht op het traject van de toekomstige luchtlijn Batavia—Singapore. Gebruik zal worden gemaakt van het militaire landingsterrein Seletar. Het is te hopen, dat ten deze direct verband bestaat met de verklaring van Sir. Sefton Brancker te Londen. Dir. der civielen luchtdienst, volgens welke hij hoopte in 1931 een geregelde luchtdienst te openen tusschen Londen—Melbourne in 12 dagen en dat hieruit een geregelde dienst Nederland—Indië geboren worde.

Met het debat over de Regeeringsactie tegen de P. N. I. zijn de algemeene beschouwingen over de begroting, in den Volksraad gesloten. Dinsdag 4 dezer zal de Regeeringssgemachtigde antwoorden.

Een comité, samengesteld uit Chineesche ingezetenen, heeft aan de gemeente Soerabaja een borstbeeld aangeboden, voorstellende den overleden burgemeester Dijkerman.

De regeering deelt in de M. v. A. inzake de aanvullingsbegroting aan den Volksraad mee, dat voorstellen tot inkrimping van het instituut der poenale sanctie verwacht kunnen worden vóór het einde van de eerstvolgende zitting van den Volksraad.

De regeering verwacht, dat de ontwerpen tot wijziging van de regeling van het arbeidscontract en de herziening van de assistentenregeling den Volksraad nog dit jaar zullen bereiken.

Een gedenkteeken ter eere van sergeant-majoor L. Vaas die in den vernederingsnacht van 8 Juni 1929 te Willemstad, Curaçao, sneuvelde, werd op waardige wijze onthuld op het kazerneterrein van het Depôt Politietroepen te Nieuwersluis. Een eere-saluut aan dezen Nederlander die, beter dan veel hooger geplaatsten, wist wat hij aan de eer van ons land en aan zijn positie verplicht was en niet aarzelde dien overeenkomstig te handelen, ten koste van eigen leven.

Verontrustende berichten bereiken ons over den voedseltoestand van Madoera voor mensch en dier, waar de oogst mislukt is tengevolge der lang aanhoudende droogte.

De heer D. J. Jongeneel, politiek vertegenwoordiger van de Koloniale Petroleum Maatschappij in Nederlandsch-Indië, is geplaatst bij het hoofdkantoor in Nederland.

Te Hilversum vond Donderdagavond, onder voorloopig presidium van den heer J. H. Marinus, in een volle zaal, de oprichtingsbijeenkomst plaats, van de afdeling 't Gooi der Vereeniging Oost en West, waarover men elders in het orgaan nadere bijzonderheden vindt.

Onder groote belangstelling had Vrijdag 11. in de groote zaal van De Twee Steden, op invitatie van den Ondernemersraad voor Ned-Indië, de huldiging plaats van de kranige Holland-Indië-vliegers, bij welke gelegenheid ieder hunner ook een herinneringsmedaille werd uitgereikt. De Vereeniging Oost- en West gaf van hare gevoelens blijk door de aanwezigheid van het volledige Dagelijksche Bestuur. Een woord van waardeering aan den O. v. N. I. voor het genomen initiatief en een van erkentelijke bewondering voor het prachtige werk dat deze vliegers-pioniers en de directie der K. L. M., onder vaak zeer moeilijke omstandigheden wisten tot stand te brengen, moge hier worden toegevoegd aan die, welke op den huldigingsdag werden uitgesproken.

Van het kantoor van den Arbeid in Indië, zijn verschenen rapporten over de koelie-aanslagen, respectievelijk in Java's Oosthoek en op de Buitenbezittingen. Volgens de geseinde extracten schijnt het,

of genoemd kantoor bij zijn onderzoek naar de oorzaken van dit euvel, nagelaten heeft de hand in eigen boezem te steken, ten spijt van de duidelijke aanmaning daartoe van zulk een gezaghebbende zijde, als die van den Gouverneur van Sumatra's Oostkust. Een definitief oordeel moeten wij ons voorbehouden tot na ontvangst der volledige teksten dier rapporten.

Naar De West mededeelt, is aan de N. V. West Indische Houthandel te Amsterdam voor vijf en twintig jaar concessie verleend tot het bewerken van hout op een terrein, groot ca. 1.200.000 H.A., omvattende een groot deel van het stroomgebied van de Saramacca en Coppename.

*) Hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Crt.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvljht

Een belangwekkende Studiëreis.

Aan de „Indische Verlofganger” van 31 Januari j.l. ontleenen wij het volgende uit hetgeen Prof. Dr. B. J. H. Schrieke, Directeur van Onderwijs en Eeredienst, aan het Persbureau Aneta mededeelde omtrent zijn studiëreis van 9 October tot 1 December '29 door naburige landen:

„Het doel van mijn reis was tweeledig: In de eerste plaats het werk en de organisatie bestudeeren van de *Ecole Française d'Extrême-Orient*, een instelling, welke men min of meer zou kunnen vergelijken met onzen Oudheidkundigen Dienst, maar grooter en uitgebreider opgezet. Met de leiding van de Ecole moesten besprekingen gevoerd worden over een mogelijke uitwisseling van werkkrachten tusschen Indo China en Ned-Indië.

Indo China heeft een cultuur, welke zeer verwant is aan de Oud-Javaansche cultuur en praehistorie, zoodat het noodzakelijk is in dit opzicht nauwe relaties te onderhouden tusschen beide landen. Tijdens het bezoek van Gouverneur Generaal Pasquier en later van den Franschen Hoogleeraar Sylvain Levy werd reeds aangedrongen op nauw contact, innige samenwerking en een mogelijke uitwisseling van personeel.

De Ecole is belast met het doen van opgravingen en het restaureeren van monumenten. Nu is de bedoeling: dat zij menschen naar Indië stuurt om onze methoden op dit gebied te bestudeeren en kennis op te doen van den Hindoe-Javaanschen bouwstijl, terwijl onze menschen van hun kant zeer veel zouden kunnen opdoen bij een bezoek aan Indo China.”

„Het tweede doel van mijn reis, aldus Prof. Schrieke, was het bestudeeren van de onderwijsstelsels in Indo-China, Siam en de Straits, met name op het gebied van kunstnijverheid¹⁾ en ambachtsonderwijs.

„In Indo-China berust het onderwijsstelsel uiteraard op het Fransche stelsel, evenals ons Indische onderwijs tenslotte een kind is van het Hollandsche.

„Het was voor mij iets buitengewoon verfrischends dit geheel van ons afwijkende stelsel te bestudeeren. Men moet zich daarbij geheel losmaken van wat wij feitelijk van huis-uit geleerd hebben, en als men eenmaal zoover is, dan blijkt, dat, hoe goed het Hollandsche stelsel ook is, het toch ook wel anders kan.”

Jammer, dat Prof. Schrieke blijkbaar zich niet heeft uitgelaten over hetgeen hij in die landen „op het gebied van kunstnijverheid- en ambachts-onderwijs” heeft gezien en hoe zijn oordeel daarover is, in vergelijking met Nederlandsch-Indië, want juist dat lijkt ons van zoo

¹⁾ De cursivering is van ons. — Red.

Streng discretie, accurate bediening, prima kwaliteiten en soepele betalingsvoorwaarden zijn de factoren, waardoor alle Repatriërenden bij voorkeur gaan naar

Magazijn „De Residentie”

LANGE BEESTENMARKT 119-127 5080

DEN HAAG - TEL. 15555

GROOTE SORTERING
DAMES- en HEERENKLEEDING
MEUBELN - BEDDEN - RADIO
ENZ. ENZ. ENZ.

bijzonder groot belang in de tegenwoordige tijdsomstandigheden. Want dat onderwijs, op praktisch-kunstzinnige leest geschoeid, kan o.i. zéér veel bijdragen, niet alleen tot de zoo noodige economische en ook geestelijke ontwikkeling van Nederland-Indië en Nederland beiden, maar vooral ook de onderlinge waardeering tusschen die twee bevorderen hetgeen zeker niet minder noodig is.

Waarschijnlijk mogen wij echter toch wel de hoop koesteren, dat eerlang de resultaten dier belangwekkende studiereis, zij 't dan ook alleen in voorstellen ten bate van het kunstnijverheids- en ambachts-onderwijs zullen belichaamd worden.

Jong Java en de Javaansche Letterkunde.

In een voordracht, welke Prof. Dr. C. C. Berg niet lang geleden over bovenstaand onderwerp te Rotterdam hield, wees hij terecht op het onvolkomene in het Nederl. Indische Onderwijs-stelsel, doordat het onderwijs te Westersch is georiënteerd en te weinig is ingesteld op een uitbouw van de Javaansche cultuur zelf. De voornaamste oorzaak hiervan is z. i. te zoeken in het feit, dat nagenoeg het heele onderwijzend personeel de Javaansche taal niet kent, laat staan beheerscht, terwijl bovendien ook een kennis van de Javaansche cultuur, land- en volkenkunde, ontbreekt. Een begin van verbetering, ziet spreker in de oprichting van de Oostersch-letterkundige afdeling van de Algemeen Middelbare School te Solo, die eerlang het centrum zal kunnen worden van de Jong Javaansche letterkunde.

Het op Westersche leest geschoeide onderwijs heeft den Javaan van zijn eigen cultuur vervreemd.

Met de oprichting van de Oostersch-literaire afdeling van de A. M. S. heeft het gouvernement een stap in de goede richting gedaan; het doel ware volgens spreker beter gediend, indien deze faculteit kon worden uitgebouwd tot een uitsluitend Javaansch literaire school. Als tweede desideratum pleitte prof. Berg voor een betere fundeering van het taalonderwijs in de 2e klas scholen, waarbij zich in de toekomst Javaansch middelbaar onderwijs zou kunnen aansluiten. Ten slotte zullen de leerkrachten, die de Javaansche vakken moeten doceeren, en welke bij voorkeur uit de inheemsche bevolking zelf dienen gerecrueteerd te worden, z. i. een grondiger en aangepaster scholing moeten ontvangen.

Terwijl het gouvernement niet meer dan helpen en bevorderen kan, moet het eigenlijke werk door de Javanen zelf gedaan worden. Ze moeten tot eenstemmigheid trachten te komen bij het formulieren hunner wenschen, die hun concretiseering moeten vinden in het doen van positieve voorstellen. ²⁾

Ditzelfde belangrijke onderwerp werd onlangs ook in den breede besproken op het congres ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van het Java-Instituut, van 27—29 December 1929 in de *Kepatihan Mangkoenagaran* te Solo gehouden, onder beschermheerschap van Z. H. de Soesoehoenan van Soerakarta.

Als eerste punt stond op de agenda, na de opening van het congres door den voorzitter van het Java-Instituut, Prof. Dr. R. A. Hoesein Djajadiningrat: Inleiding en debat betreffende „Oostersch Letterkundig Hooger Onderwijs“.

Praeadviseurs: Dr. G. W. J. Drewes, Dr. S. J. Esser, R. A. A. Soejana ³⁾, L. van Rijkevorsel (Ambarawa), Mr. R. Hadi.

Op het verhandelde in dit congres hopen wij later terug te komen, te meer daar het besloten werd met een lezing over: „De Noodzakelijkheid van Ambachts- en Kunstnijverheids-onderzoek“ door Ir. Thomas Karsten, waarin ook de lezers dezer Rubriek van ons Weekblad zeker bijzonder veel belang zullen stellen.

Ook werden den congressisten prachtige Javaansche kunstuitvoeringen aangeboden, o.a. een *Wireng* (krijgsdans), *Sri Kandi Larasati* en een *wajang wong* (tooneelvoorstelling); „*Anoeman Doeta*“ (de Apenkoning als afgezant) een episode uit het heldendicht: *Ramayana*.

Deze hoogstaande Vorstenlandsche kunst vindt nergens ter wereld haar evenknie. Gelukkig beginnen ook hoe langer hoe meer Westerlingen er de groote artistieke en geestelijke waarde van te beseffen.

²⁾ Ontleend aan het jongste nummer Jan. '30 van het orgaan van het uit zijn assche herrezen „Nederl. Indonesisch Verbond“. — Red.

³⁾ De regent van Pasoeroean, die eerlang een studiereis naar Europa komt maken. — Red.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Banden met Nederland.

De Loc. constateert in hare hoofdartikelen „Politiek program“ (27/12) en „Daar of hier“ (28/12), dat de rechtstreeksche moederlandsche politieke invloed in Ned.-Indië altijd door werkt in versnellenden, in hervormenden en in radicalen zin. Zoo ziet men, dat het Indo-Europeesche Verbond en de Vaderlandsche Club, in Indië gegroeid en in Indië geboren, in wezen behooren

tot een meer volgroeide Indische samenleving met een eigen staatkundig leven, maar dat die volle groei telkens weer den invloed ondergaat van andere partijen, die sneller voordringen, die minder steunen op de realiteit — omdat zij de Indische voorposten vormen, terwijl de generale staf in Holland zetelt. De politieke invloeden uit Nederland doen zich in Indië niet zelden ontwrichtend en schadelijk gelden. Als *De Loc.* vooropstelt „*duurzaam behoud van de banden met Nederland*“, dan zijn het deze banden niet, waarvan zij de duurzaamheid wenscht. Dan zijn het niet de invloeden van kleine groepen koloniale theoretici, en evenmin die van machtige doch koloniaal-onverschillige en -ondeskundige partijbesturen, die zij bestendig wil zien. Dan wordt daarmede alleen uitgedrukt, dat men zelfs eene ontwikkeling van Indië tot volkomen zelfstandigheid zich nog voorstelt binnen de grenzen des Rijks, zij het, dat Indië dan tot gelijkwaardig Rijksdeel zal gegroeid zijn. Alle miskenning van het werk der koloniale Nederlanders, alle laster over „onderdrukking“ en „overheersching“, alle dwang tot noodeloze, voorbarige en schadelijke hervormingen, alle drijverij tot ontijdige en nadeelige ontvoogding, al dit kwaad dat over ons Indië gebracht is — zoo vervolgt *De Loc.* — komt uit Nederland; al onze politieke moeilijkheden zijn *made in Holland*. Men kan daarvoor zeer zeker het Nederlandsche volk niet aansprakelijk stellen, want het is de bron waaruit voor Indië alle kracht ten goede is gesproten. Maar de partijverhoudingen, de overmacht van groepen van a-koloniale gezindheid in Nederland — zij vormen voor Indië krachten ten kwade. Wanneer men gelooft aan de innerlijke sterkte en aan de duurzame vestiging van het Europeesche volksdeel in Indië; wanneer men daaraan ook in de toekomst een leidende functie toekent; wanneer men gelooft in de roeping juist van dat Europeesche deel der Indische samenleving, dan moet men tevens gelooven in de noodzaak van een eigen politiek en staatkundig leven. De kracht daartoe bleek aanwezig.

Wij verwijzen naar *De Loc.* (23/12, blz. 7 „De V. C. te Pekalongan“; blz. 17 „Graag of niet“), het *Bat. Nwsbl.* (28/12 „De Idee der Onafhankelijkheid“; 31/12 „1929“), het *Soer. Hbl.* (27/12 „Associatie“) en de *Deli Crt.* (31/12 „Bij de jaarwisseling“).

Van arbeidsvreugde.

De heer Z(entgraaff) wijst in het *Soer. Hbl.* (24/12, 2de bl.) wederom op de scherpe tegenstellingen tusschen de politieke en de economische concentratie, voor zoover zij Indië beheerschen. Eene geleidelijke verplaatsing van de politieke macht van Holland naar Indië, en daartegenover: eene steeds grootere concentratie der leiding van de Indische economische belangen in Holland. Heeft de Europeesche werker in de cultures zoo groot verlies te boeken, vooral aan ideëele waarden: zelfvertrouwen en arbeidsvreugde als gevolg zijner onmondig-stelling door Holland, het gaat — n. h. i. van Z. — met den Inlandschen werker nog verder. Het is vooral het verlies van alle gemoedelijkheid, de verdwijning van het echt persoonlijke element uit de onderlinge verhoudingen, dat den Inlandschen werker treft. Het proces der mechanisatie wordt voortdurend intensiever; ons bedrijfsleven wordt er volkomen door beheerscht. De factor der zuivere „menschelijkheid“ wordt steeds meer uitgeschakeld, en vooral de Inlandsche „*mains d'oeuvres*“ verworden tot willooze en gevoellooze onderdeelen van een vervaarlijk mechanisme. De arbeidsvreugde van den mensch is geen factor; waarmee de moderne techniek rekening houdt. Voor den Europeeschen werknemer blijft dan in den regel nog de toekomst, welke hem van den minder aangename arbeid zal losmaken. De *Inlander* werkt niet op de toekomst. De *Inlander* is als alle bewoners der tropen, een natuurkind. Hoe dichter men staat bij de zeer oneconomische en spijzieke Natuur, hoe minder economisch besef men heeft; en de *Inlander* staat zeer dicht bij de Natuur. Dus moet hij leven op het Heden, en dit Heden ontneemt hem steeds een restantje van zijn vroeger arbeidsgeluk. Zoo moet hij voortdurend meer ontevreden worden. Er is daartegen geen correctief van betekenis, vooral niet omdat een deel der Europeesche werknemers door andere oorzaken eveneens ontstemd raakt. En de toenemende mechanisatie verscherpt de verhoudingen. met den dag. Ging dit proces zoo voort — gelukkig weet de menschelijke geest te rechter tijd veelal de middelen te vinden tot bezwering van calamiteiten — dan had men de toekomst der Inlandsche volken slechts te zien als die van tientallen miljoenen proletariërs, gebonden aan uiterst gemechaniseerde bedrijven. Een hopelooze toekomst, zwart van dreiging. Want in Indië zijn al deze dingen niet slechts gevat in de groote tegenstelling van: *kapitaal en arbeid*, doch óók in die van *West en Oost*, van *Kraus en Islam*, van *heerscher en overheerschte*. Vele der processen, die ons economisch en technisch leven beheerschen, zijn onmogelijk te keeren. Maar het is nu en dan mogelijk iets te doen om ze te verzachten, en dit mag zeker nooit worden verzuimd. Soms ware het mogelijk geweest een beteren weg in te slaan. Zij, die in Holland voortgaan met ontneming van alle macht en zeggenschap aan de „men on the spot“, en met bevoogding hunner Indische representanten en werkers, dienen te bedenken dat de geest óók in Indië slechts druk tot zekere hoogte kan velen.

Wij vestigen de aandacht op het *Soer. Hbl.* (27/12 „Suikersyndicaat 1928“; 28/12 „Deliiana, I“; 23/12 „De moordzaak-Simpson“) en de *Java-Bode* (18, 20 en 31/12 „Kolonie-schuweid“).

Het verbouwen van handelsgewassen door de bevolking.

Het jaar 1929 heeft voor Ned.-Indië op economisch gebied vele verrassingen gebracht: een veel lager suikeroogst dan verwacht werd, door de droogte; weinig gunstige prijzen, moeilijke suikerafzet, en door de droogte weinig opwekkende oogstvooruitzichten voor '30; bestendinging der rubberprijzen op zeer laag niveau, en weinig vertrouwen in een stijging, zoomede in de pogingen tot afzetregeling; daling van de theeprijzen; daling van den koffieprijzen, en daarbij nog veel schade door de droogte; minder gunstige vooruitzichten voor *Javatabak*, eveneens door den drogen moesson; vrijwel plotseling stoppen van den uitvoer van *maïs* en *gaplek*, die het vorig jaar zoo belangrijk was en, wat *gaplek* betreft, vele installaties deed bouwen. Voor vele landbouwproducten en voor eenige mijnbouwproducten (tin) zijn de omstandigheden verre van gunstig. Volgens *De Loc.* (23/12 „Terug naar de Rijst?“) was de doorwerking van de ongunstige omstandigheden op de welvaart der bevolking alleen daar zeer ernstig, waar die bevolking zelf gewassen voor de wereldmarkt verbouwd. Waar dit niet het geval was, waar de bevolking werkte in het Westersch grootbedrijf, zag men de schade grootendeels opvangen door dit bedrijf; loonen, grondhuren en andere inkomsten ondergingen hoogstens een kleine daling, bleven zelfs in de meeste gevallen gelijk. Ook de heer ir. E. P. Wellenstein, voorzitter van de Welvaarts-commissie, achtte den invloed op de volkswelvaart van de daling der prijzen op de wereldmarkt niet zoo heel erg groot, behoudens dan voor die producten, welke de bevolking zelf leverde. Van de cultures achtte de heer W. de suiker wel van het grootste belang voor de volkswelvaart; zij geeft den tani gelegenheid tot geldverdiene in een tijd, dat hij niet of weinig voor zich zelf heeft te werken.

Het verbouwen van gewassen voor de wereldmarkt is pas van groote beteekenis geworden toen de productie van Inlandsche rubber een hooge vlucht ging nemen. Een bepaalde richting in de Indische economie bepleitte toen: dáár moet het heen. De *Inlander* moest zich juist op handelsgewassen voor export toeleggen. Het leek zeer aannemelijk, toen alles goed ging met de rubber. Maar thans is de bevolking er het slechtst aan toe waar zij handelsgewassen verbouwt, terwijl *elders de schokken door anderen worden opgevangen*. Vast staat, dat de bevolking veelal (rubber, thee, suiker) een slechter product maakt en van dezelfde oppervlakte veel minder haalt dan bij Westersche exploitatie mogelijk zou zijn. De onbepaalde toename, roekeloos en bandeloos, van sommige Inlandsche producties (rubber) op de wereldmarkt, gaan een drukkenden factor vormen, die op heel Indië terugslaat. Het slechte Inlandsche product schaadt meermalen aan de reputatie van het geheele product op de wereldmarkt (thee). De gebrekkige Inlandsche productie bevordert vaak ziekten en plagen (suiker). De welvaart der Inlandsche bevolking wordt veel aantastbaarder, veel broozer en veel onzekerder waar men voor export werkt, terwijl Indië voedselgewassen zoo noodig heeft. Het komt *De Loc.* voor, dat het loonend zou zijn, indien men zich vóór alles aan het beantwoorden zou zetten van de vraag: *Terug naar de rijst?* Rijst heeft de Inlandsche bevolking noodig; rijst kan zij verbouwen. Zorg daarvoor is welbesteed. *De Sum. Post* schrijft over „Voedselschaarschte op Flores“ (31/12, 2de bl.)

Knalvuurwerk.

De commissie tot onderzoek naar het vuurwerk vormde zich al een voorloopige meening en vraagt een algeheel verbod tegen het afsteken van alle *knalvuurwerk*. *De Loc.* (23/12, blz. 3 „Mertjons“) hoopt, dat het daar bij blijft. Een volstrekt verbod van knalvuurwerk zou h. i. een ernstige fout zijn, een bestuursfout. Het vuurwerk heeft bezwaren; het sociale bezwaar (verlies aan menschenlevens); het politieke bezwaar (clandestien maken van gevaarlijke zaken) en het economische bezwaar (het verloren gaan van meerdere miljoenen). Men kan door een hoog invoerrecht en een doelmatige belasting het gebruik beperken; door verbeterd toezicht ongelukken voorkomen; door strenger straffen clandestienen aanmaak en andere misbruiken bestrijden. Dat is de juiste weg. De andere — een monopolie van aanmaak en verkoop, en/of een verbod van knalvuurwerk — moet men als verkeerd en onbruikbaar verwerpen. Het volk vraagt om brood en spelen; in het volksleven moet men zoo min mogelijk ingrijpen. Het vuurwerk is zulk een spel. Alles wat kinderlijk en zorgeloos is in de Inlandsche menigte komt daarbij naar buiten. Zeker: de miljoenen, die renteloos onherroepelijk in blauwen rook verdwijnen kan, het volk slecht missen. Maar het geeft eveneens miljoenen uit aan de bioscoop. Overal ter wereld geeft het volk meer aan vermaak uit dan wel goed is en nooit is men er in geslaagd daarin verandering te brengen. Het volk ziet films, die schadelijker zijn dan het gemeenste vuurwerk; het kijkt zich de oogen uit en laat zich de zakken vroolijk ledigen op pasar-malems, die meer kosten dan mertjons; het leest krantjes, die gevaarlijker zijn dan met glas en spijkers geladen petassan; kortom: het volk in Indië is niet anders dan de massa in welk land ook en in de reeks der volksvermaken is het vuurwerk waarlijk een der onschuldigste.

Het einde.

Op last van het hoofdparket hebben in den vroegen morgen van Zondag, 29 December, over geheel Indië huiszoekingen plaats gehad bij de leiders der P. N. I.

Voor zoover het *Bat. Nwsbl.* (30/12) weet, was deze inval een volkomen verrassing voor de leiders; het gezagsapparaat functioneert blijkbaar nog immer uitstekend. Ook als de razzia geen belangrijk materiaal oplevert buiten dat, waarover men beschikt, is er alle reden om groote waarde te hechten aan de actie der politie. De P. N. I.-propaganda was al aardig gaan lijken op de communistische terreur van 1926. Onder allerlei voor- en bedreigingen werden zeltjes gewonnen, en daaronder was één voorspelling, die men ook vroeger al vernomen heeft: de Kompenie was bezig haar biezen te pakken, en over een maand zou er ook geen politie meer zijn. De preventieve werking van de razzia zal, dunkt het *B. N.*, zeer groot zijn. Practisch beteekent dit optreden het einde van de P. N. I.-De periode der P. N. I. eindigde voor en aler er bloed-gevoeld was.

De *Sum. Post* (30/12 „Nog net bijtijds!") maakt de opmerking dat, wanneer ooit het *Nederlandsche Gezag* mocht falen, het de Inheemsche bevolking zou vergaan als de burgers van Rome, die, na Caesar gedood te hebben, met een beducht hart elkaar moesten toefluisteren, dat wel eens erger heerscher in zijn plaats zou kunnen treden.

De *Deli Crt.* (30/12 t/m. 4/1) bevat telegrammen en beschouwingen (o.a. „Brieven van Java", 2/1, 1ste en 2de bl.) over de huiszoekingen; de *Java-Bode* vertelt van het P. P. P. K. I.-congres te Solo (31/12) en van de actie tegen de P. N. I. (30 en 31/12).

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

De P. P. P. K. I. in 1928 en 1929.

Het tijdschrift *Timboel* van 1 en 15 November te Solo, bevat het verslag van den Madjelis Perimbangan (Raad van Advies) der P. P. P. K. I., de Federatie van Indische partijen en verenigingen onder de inheemsche bevolking. Uit dit verslag, dat zeer leerrijk is omdat het een beknopt overzicht geeft van de werkzaamheid van dat centrale lichaam op het geheele gebied waarop het zich beweegt en tevens een uitvoerige beginselverklaring en het program van actie der leiders bevat, geven wij hieronder de belangrijkste gedeelten weer.

„Werd in December 1927 als resultaat eener bespreking te Bandoeng van de verschillende nationalistische organisaties de P. P. P. K. I. opgericht, op 1 September 1928 hield ze te Soerabaja haar eerste Congres, waar ondergeteekenden (Dr. Soetama en Mr. Anwari) resp. tot voorzitter en secretaris van den Raad van Advies verkozen werden, welke Raad bij mogelijke gebeurtenissen en acties direct actief zou kunnen optreden.

„Op voornoemd Congres werden verschillende prae-adviezen uitgebracht over de na te noemen onderwerpen: 1. Over de oprichting van een nationale bankinstelling; 2. in hoeverre de zelfwerkzaamheid tot nationaal onderwijs gestimuleerd kan worden; 3. over de invloeden van het uitheemsche bedrijf op de Indonesische samenleving.

„Ingevolge de gehouden besprekingen en debatten werden voor de twee eerstgenoemde onderwerpen commissies ingesteld. Deze brachten binnen betrekkelijk korten tijd hun adviezen uit.

„Direct practisch resultaat werd verkregen doordat de Bank Boemipoetra van de Indonesische Studieclub korten tijd later werd omgezet in een Bank Nasional Indonesia. Het kapitaal werd bij die gelegenheid belangrijk uitgebreid, waardoor het omzetgebied vergroot kon worden. De Bank mocht zich verheugen in de sympathie der Indonesiërs en in de belangstelling van de Regeering, alsmede in de critiek der Europeesche pers. Resultaat: de Bank gaat gestadig vooruit, ongeacht de critiek van zekere ethisch-ambtelijke zijden, die geen zelfwerkzaamheid der Indonesiërs bestaanbaar achten zonder controle der Regeering. Onzerzijds blijft echter het principe: zelfstandigheid bij zelfwerkzaamheid. Er zijn tekenen die er op wijzen dat langzaam aan deze Centrale Bank vertakkingen over geheel Java zal verkrijgen. Te hopen is dat ook elders in Indonesië pogingen gedaan zullen worden om in streken met eigen handels- en industrieven het Indonesisch bankwezen ingang te doen vinden en ook daar tot het stichten van filialen te komen. Dit moet evenwel niet geforceerd worden, doch groeien uit eigen inzicht en uit de noodzakelijkheden van het economisch leven en vooral moeten zaakkundig advies en leiding voorop staan.

„Ook het advies betreffende het nationale onderwijs heeft vruchten gedragen, zoowel door de uitbreiding van het aantal Taman-Siswa-scholen als door verbetering van het onderwijs op de reeds bestaande scholen van die onderwijsrichting, alsmede op de nationale onderwijsinstellingen van Boedi Oetama en P. S. I.

„In politiek opzicht heeft de P. P. P. K. I. nogal in openbare discussie gestaan. Het spreekt ook van zelf dat een Indonesische eenheidsfederatie, waarin alle nationale organisaties elkaar de hand reiken, met leede oogen door de sanapartij wordt aangezien. De critiek van die zijde, hoe fel ze ook is geweest, mag ons tot bemoediging strekken. Ook al liet het zedelijk gehalte dier critiek, haar waarheid en eerlijkheid nogal te wenschen over. Partijdige verslagen, verdraaiing van feiten en verhou-

ALLE Wijnen Gedistilleerd en Limonade van

zijn voorhanden bij de navolgende firma's:

5111

DEN HAAG:

N. V. DUYNSTEE's Wijnhandel, Spui 250, Telefoon 16413
 N.V. ENGELS' Wijnhandel, Suezkade 48, Telefoon 32694
 HENRI VLEK, Hoofdkantoor, Herderstr. 24, Telefoon 17368*
 HENRI VLEK, Filiaal Goudenregenstr. 206, Telefoon 38044
 N.V. VLEK's Wijnhandel, Theresiastr. 88, Telefoon 70100
 Wijnhandel LEEUWENDAAL, Oranjelaan 4, Telefoon 18755
 SCHEVENINGEN: HENRI VLEK, Filiaal Pansierstraat 33, Telefoon 51962
 VOORBURG: Wijnhandel v. d. KRUK, Willemstraat, Telefoon 78171

dingen, insinuaties over internationale samenspanning zijn ons niet bespaard gebleven. Zoodoende wordt aan het Europeesche deel der samenleving hier te lande een zeer onwaarachtig beeld van onze federatie voorgehouden. Dit mag ons betrekkelijk onverschillig laten, zoo slechts de aangesloten partijen en hunne propagandisten er steeds voor zorgen, dat het volk van Indonesië de waarde onzer federatie leert beseffen en de waarheid omtrent hare werkzaamheden leert kennen. Dit kan, doch dan moeten de aangesloten organisaties alle kleine, ondergeschikte onderlinge geschillen en persoonlijke antipathieën buiten de openbare discussie houden. In dit opzicht heeft de Indonesische pers een zeer verantwoordelijke taak te vervullen. Zoo men bezwaren heeft, bringe men die voor het bestuur van de P. P. P. K. I. Onze conferentie in Januari te Jogja gehouden, heeft te dien opzichte geen afdoende resultaten opgeleverd; een betere organisatorische regeling, dient op het a.s. congres te Solo getroffen te worden.

„De openbare critiek der Sana-partij heeft voor ons het nut dat zij steeds klemmender de noodzakelijkheid onzer federatie in het licht stelt. Die noodzakelijkheid klemt te meer, omdat de Regeering, welke tactische lijn ze in haar politiek ook volgt, onze eenheidsbeweging niet al te welgevend is. Het verdeel en heersch, is het alpha en omega aller Koloniale politiek; dat heeft ook de geschiedenis van Indonesië afdoende geleerd.

„Ook de actie die men van bestuurszijde tegen de vakbeweging voert, is niet vrij van dingen die uitgelegd kunnen worden als provocatie. Elke vakbeweging raakt hier vertoebeld door politiestippen en dergelijke. De vervolging van de S. K. B. I. (Arbeiders- en Boerenbond) heeft het inzicht in die practijken wel verhelderd.

„In den jongsten tijd heeft men op listige wijze getracht de suggestie, dat de nationale beweging onder buitenlandsche invloeden staan zou, te gebruiken om onze eenheid te verbreken. Daartegenover stellen we een steeds inniger samenwerking en een krachtige actie naar buiten van de P. P. P. K. I. en de bij haar aangesloten organisaties. Wij herinneren aan acties, openbare meetings over geheel Java, gewestelijk en plaatselijk georganiseerd. Wij noemen de meetings over de erfpachtkwestie te Ranau, te Batavia, Jogja; voorts de Volksmeeting te Weltevreden naar aanleiding van het besluit der conferentie te Bandoeng om niet slechts een memorandum aan Alb. Thomas bij zijn komst hier te lande te overhandigen, maar ook een centrale meeting tegen de poenale sanctie te Weltevreden te houden. Later werden nog naar aanleiding van de besprekingen te Genève en de reactionaire actie te Medan, plaatselijke meetings over deze kwestie georganiseerd, wier resultaten in een slotmeeting te Soerabaja werden samengevat. Hare meening over de poenale sanctie heeft de P. P. P. K. I. voorts schriftelijk vastgelegd in hare omstandige nota aan den heer Alb. Thomas.

„Deze zaak is thans uit de nationale belangensfeer naar het internationale forum overgebracht en zal binnen korter of langer tijd hare oplossing moeten krijgen. Dat in al dergelijke kwesties het Oostersche réveil, de vrijheidsbeweging der Chinezen, Egyptenaars en Indiërs een indirecten, maar steeds groeienden invloed uitoefent, is onloochenbaar.

„De vermeerdeerde nationale betekenis van de landen, gelegen om de Stille Zuidzee, maakt dat ook de P. P. P. K. I. aan de internationale samenwerking meer en meer aandacht moet geven. Deze noodzakelijkheid werd door onzen adviesraad naar voren gebracht bij de ons opgedrongen bespreking der verhouding tusschen de P. P. P. K. I., de P. I. en de Liga. In ons manifest van Juli 1929 hebben wij duidelijk onze meening gegeven. In dit manifest wordt o.a. gezegd: „Wij voeren uitsluitend een nationalistische actie, met eerbiediging van elk geloof en van elke politieke overtuiging. Onze eenheidsbeweging is politiek en financieel geheel onafhankelijk van welke uitheemsche politieke partij of macht ook en wij aanvaarden zoowel hier te lande als daarbuiten slechts steun op den grondslag van ons nationaal streven. Wij behouden ons het recht voor, onze krachten internationaal te versterken door een verbond met allen die eveneens voor hun nationale onafhankelijkheid strijden. Een Liga van de nationalistischen van alle gekoloniseerde en Aziatische landen is een eisch van onze internationale politiek, die zich ook richt tot de massa van Indonesië om door organisatie en politieke machtsvorming een zelfstandig nationaal bestaan te veroveren.” „Een Liga der overheerschte volkeren is het

naastbij liggende doel onzer internationale politiek; het recht daartoe laten wij ons door de Sana-pers, noch door welke regeering ook ontzeggen. In hoeverre wij als nationalistischen internationalen steun wenschen te zoeken, zullen we zelf weten. Wij wenschen onzen eigen weg te kiezen en weten zelf het best wat nationaal geboden is.

„Onze nationale beweging zal uiteraard moeten steunen op eigen kracht, op de organische versteviging der bij de P. P. P. K. I. aangesloten organisaties. Ziehier den eenigen vasten grondslag voor elke nationale en internationale actie. Over het hoe en waar willen en zullen we zelf beschikken; met welke middelen we ons doel, de vrijheid van Indonesië, zullen nastreven, hangt af van tijd en omstandigheden. Wat vandaag uit tactische overwegingen niet geoorloofd is, kan morgen ons door de omstandigheden worden opgedrongen, dan wel door andere machtsverhoudingen wenschelijk worden. Dit geldt niet slechts voor de internationale, doch ook voor de nationale tactiek der Indonesische volksbeweging.

„De doorvoering der bestuurshervorming schijnt er op gericht een ambtelijke meerderheid in bestuursorganen, gelijk de Regentschapsredenen, te waarborgen; het getrapte kiesstelsel brengt niet door de massa gewilde volksvertegenwoordigers in de Raden.

„Aan dergelijke zoogenaamd democratische comedies doen wij niet mede. Ons advies, aan de verkiezingen in de provincie Oost-Java niet deel te nemen en er geen kandidaten voor te stellen, was geen daad van principieele non-coöperatie, wij niet alle leden van de P. P. P. K. I. zoogenaamd non-coöperators zijn. Het is voortgevloeid uit de overweging, in geen geval op een anderen voet dan dien van gelijkheid en gelijkberechtigtheid bereid te zijn mee te werken tot de ontwikkeling der publiekrechtelijke instellingen van Indonesië. De P. P. P. K. I. is een organisatie van „samenwerkers" en „niet-samenwerkers", die omtrent vragen van tactiek verschillen, doch één zijn in de opvatting dat slechts door zelfwerkzaamheid de vrijheid van Indonesië is te verkrijgen. Dit beginsel wordt door de „samenwerkers", door de nationale fractie in den Volksraad, evenzeer beleden als door de P. N. I.-leiding bij hun actie voor economische en politieke machtsvorming.

„Wij handhaven de eenheidsgedachte met de onzen binnen en buiten onze grenzen. Wij zullen op nauwer samengaan en beter contact blijven aansturen. Bij internationale aanrakingen blijve onze nationale vrijheid het richtsnoer.

„Wij willen besluiten door een beroep te doen op het nationale saamhoorigheidsgevoel van alle Indonesiërs en hen aanmanen toe te treden tot de hun passende organisatie. Slechts door ons zelve te zijn vermeerderen wij onze kracht en invloed en eendracht maakt macht."

Het gemeentec conflict te Batavia.

De geheele Inheemsche pers in Indië is in beroering gebracht door het solidair aftreden der Inheemsche gemeenteraadsleden als protest tegen de passeering van een dier leden, den heer Thamrin bij de benoeming van een tweeden loco-burgemeester en tegen de door burgemeester Meyroos ter zake gehuldigde principieele opvatting. Eenige der persstemmen zullen wij weergeven.

Naar aanleiding van de toelichting van den burgemeester van diens principieele overweging, n.l. dat een Oosterling niet op de hoogte is van hetgeen aan een Westersch gemeentebeheer vast zit, dus ook niet voor het leiden daarvan in aanmerking kan komen, zegt de *Bintang Timoer* dat de burgemeester ouderwetsche opvattingen huldigt en dat de aangevoerde reden nonsens is en dat het gemeentebeheer te Batavia geheel en al verschilt van dat te Rotterdam of Amsterdam.

In de *Soeloeh Ra'jat Indonesia* geeft de leiding der Indon. Studieclub te Soerabaja een nadere toelichting op hare telegrammen van adhesie aan de houding der afgetreden gemeenteraadsleden. In het kort worden de verdiensten van den heer Thamrin gereleveerd en zijn politieke overtuiging naar voren gebracht en ten slotte zijn passeering besproken, die op onjuiste gronden berust. Indien dat verkeerde standpunt ook door de Regeering werd ingenomen, dan zou men zijn schouders ophalen, doch de Regeering heeft zich nimmer in dien geest uitgelaten, wat ook door de praktijk is bewezen. Het besluit van B. en W. heeft een gevoel van ontevredenheid gewekt, daar het niet vrij is van een zweem van willekeur. Elkéén die eergevoel bezit,

hoe gering ook, zal niet anders kunnen doen dan zijn ontslag vragen. Zoo is derhalve de houding der Indon. gemeenteraadsleden, die de nationale eer willen hooghouden, ten volle te onderschrijven. Deze verdedigers van de eer van Indonesië en het Indonesische volk moeten geëerd worden.

Medan Doenia acht dit gemeentecollicf van groote beteekenis voor „de nationale beweging in Indonesië”. Vergelijkingen worden gemaakt met het ongeveer overeenkomend geval te Soerabaja vroeger.

De Samenwerking wijst op het feit, dat voor den Volksraad een Inlandsche tweede loco-burgemeester wel mogelijk is en verklaart dat, als men meegaat met de meening van den heer Meyroos, dat de Bataviaasche gemeenteraad op Westersche leest is geschoeid, het beter ware de leden enkel uit Europeanen te doen bestaan. Het blad vindt verder een daad waarbij onderscheid gemaakt wordt in kleur, funest voor het streven naar samenwerking. Dat onderscheid maken is een van de karaktertrekken der Koloniale politiek, welke hoogstaande Nederlanders zooveel mogelijk wenschen te doen verdwijnen. Met haar ethische koers zal de Regeering, die de Inheemschen opleiden wil tot zelfbestuur, moeten instemmen met de houding van de heeren Thamrin e.s. Blijft de gemeenteraad het karakter van Koloniale politiek behouden, dan vreest de redactie dat ten langen leste geen Indonesiërs meer in dien raad zitting zullen willen nemen. De redactie merkt verder op dat het standpunt van burgemeester Meyroos ook in flagranten strijd is met dat der twee vorige G.G.'s.

Timboel is van meening dat de Regeering thans een duidelijke en bevredigende oplossing moet geven, daar er anders voor de Indonesiërs slechts één weg openstaat: n.l. de principieele non-coöperatie.

Pertjatoeran geeft de adhesie-betuiging met de afgetreden gemeenteraadsleden weer van burgemeester Schotman en van den gemeentesecretaris van Madioen. In de houding van den heer Thamrin wordt een hooghouden van de waardigheid van den Inlander gezien, welke van standvastigheid getuigt en

UITRUSTING INDIE

(ook voor Dames)

POLAK VAN DEVENTER

DEN HAAG

KORTE POTEN 11
SPUISTRAAT 50

5072

AMSTERDAM SOERABAJA
LEIDSCHESTRAAT 80 STEMMERIK & Co
PRINSENGRACHT 707

waarvan de jongeren de vruchten zullen plukken.

Sedjo Tomo acht de staking van de Inh. fractie in den gemeenteraad van Batavia geslaagd en wel door de toevallige omstandigheid, dat de eerste loco-burgemeester, de heer Van Zalingen, is afgetreden. Daardoor ontstaat een gelegenheid om een Indonesiër tot loco-burgemeester te benoemen.

(Zooals men thans weet, is volgens „Aneta” in de vergadering van B. en W. te Batavia de heer Thamrin inderdaad tot tweeden loco-burgemeester benoemd. — Red.).

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, Obrechtstraat 163, 's-Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouweekblad voor N.-I.

No 25 van 21 Dec.: Heveana. III. De hoogdrukboomen, door Latex. — Binnenvisscherij — De aanleg en het onderhoud van kweekbedden, door G. Koch. — Dingen, die gebeurd zijn... V. Tok-Tok. — Nuttige wenken voor den (Rubber)planter V. — De cultuur van klappers en oliepalmen op Malakka. — Sierheesters. II, door P. M. W. Dakkus. — Zondagsrust. III (een pleidooi van Ds. Mak). — De koffiebewaking door militairen. De dievenplaa in Oost-Java.

Archief voor de Koffiecultuur in N.-I.

Van de 3de jrg. verscheen no. 3. (December) met een bijdrage van dr. H. Begemann: Over schildluizen van de koffie — en van dr. H. R. A. Muller: Voorloopige mededeelingen over een schimmel, geïsoleerd uit instervende koffieboomen in Zuid-Sumatra. (with a summary in English).

Cinchona. (Archief voor de Kina-Cultuur)

Afl. nos 1 & 2 (Nov.) van jaargang VI is verschenen. Het bevat: Bericht omtrent de gouvernement's Kina- en Thee-ondernemingen, door dr. M. Kerbosch. — Verslag omtrent het Proefstation voor Kina over het jaar 1928 door dr. M. Kerbosch. — Verslag omtrent het optreden van ziekten en plagen in de kina-cultuur gedurende 1928, door dr. C. Spruyt. — Verslag omtrent de entenproeftuinen van „Tjnjiroean over het jaar 1928, door dr. M. Kerbosch en dr. C. Spruyt. — Bijdrage tot de kennis der wortelziekten van de kina, door dr. A. Steinmann. — Beoordeeling van kinagronden naar gegevens, verkregen door analyse van den bodem, door dr. M. Kerbosch en dr. C. Spruyt. — De functie der alkaloiden in de blaren van *Cinchona succirubra* Pavon, door Th. Weevers en H. D. van Oort.

Economisch-Statistische berichten.

Mr. dr. van Gybland Oosterhoff schrijft een artikel in nr 735 van 29 Jan.: De Surinaamsche begroeting voor 1930. (welke in het teken van bezuiniging staat en weinig perspectieven biedt). Wij vermoeden dat op de bijeenkomst van de groep West-Indië van het Ind. Genootschap op 10 Febr., waar mr. J. H. van Laar „De saneering van Suriname's Financien” behandelt, over dit onderwerp wel meer zal worden gesproken.

Eigen Haard

Uit Indië niets nieuws, schrijft N. in nr. 4 van 25 Jan.

De Groene Amsterdammer.

Nr. 2746 van 18 Jan.: Een standbeeld voor Raffles, door C. Tielrooy—de Gruyter. (met ingenomenheid wordt gewag gemaakt van de schenking in December van zijn borstbeeld, in de historische zaal van het Museum te Weltevreden. Sir Thomas Stamford Raffles, was vier jaren luit-gouverneur over Java en schreef: „The History of Java”).

De Indische Mercur.

Aan den zoo jong gestorven doctor ingenieur Hendrik Willem Hofstede, (zie ons vorig overzicht) wordt een In Memoriam gewijd, door G. van Ierzon Jr. — De Nederl. deelneming aan de Internationale Koloniale Tentoonstelling te Parijs, 1931.

Indologen Blad

Nr 2 verscheen in Januari met een: in Memoriam Prof. Dr. G. A. J. Hazeu, door C. C. Berg. — L. vervolgt zijn beschouwing over De Kat Angelino's werk: Staatkundig Beleid en Bestuurszorg in N.-I.

Politiek Economisch Weekblad.

Nr 18 van 29 Jan.: De huiszoekingen bij de voormannen der P. N. I. in Indië en teleurstellende meeningen daarover in het Moederland. Alweer Labour tegenover Nederl. Sociaal-Democratie. — De samenwerkingsgedachte in het „Ned.-Indones. Verbond”, door Rd Mas Noto Soeroto. — Staatkundige en economische eenheid, door H. A. Ritter. — Het Koelie-contract te Genève, door mr. H. Cohen de Boer. I. — Feuilleton: Verborgten Angels XIII.

Le Monde Nouveau

van Kerstmis bevat een artikel: Voyage à travers les Indes Orientales Néerlandaises, (naar aanleiding van een lezing, gevolgd door een rolprent, door den Deenschen consul te Soerabaja, Dr. Quintus Bosz) een belangwekkend oordeel over het beschavingswerk door Nederland in Nederl.-Indië.

Nederlandsche Philatelistische Bibliotheek

no 5 (Dec.) bevat een zeer lezenswaardig artikel van P. C. Korteweg: De V. O. C. Stempels, met talrijke afbeeldingen.

De Planter.

Uit nr 449 van 30 December: Een tweetal vraagpunten. (n.l. of het contact tusschen assistent en arbeidsinspecteur in of buiten tegenwoordigheid van de beheerders moet plaats hebben en het denkbeeld voor de instelling van een spreekuur voor de koelies bij beheerders en of assistenten. — Koelieaanvallen en bedreigingen in het gewest Oostkust van Sumatra. 1ste halfjaar 1929 (niet minder dan 30 stuks). — Hooge salarissen in Deli is slechts schijn, door Criticus.

Tectona. (Boschbouwkundig tijdschrift)

DI XXII. afl. II (Nov.): De handel in en het gebruik van de voornaamste Ned. Indische Boschbijproducten copal en rotan, door C. van de Koppel. — (with summary in English) — Over het proefstation van het Boschwezen, door W. Zwart.

Tijdschrift van het Java-Instituut

Inhoud van het Dec.-nummer: In Memoriam Dr. G. A. J. Hazeu, door B. Sch. — Java in de Maleische literatuur, door H. O. IV. — Beschouwingen over de bestudeering der Javaansche Letterkunde, door dr. Th. Pegeaud. — Het Taalkundig gedeelte van C. C. Berg's inleiding tot de studie van het oud-Javaansch, door S. J. Esser. — Praeadviezen over het Oostersch Letterkundig Hooger Onderwijs ter behandeling op het a.s. Congres van het Java-Instituut. (27-29 Dec.).

Tropisch Nederland.

Nr 20 van 27 Jan. bevat: De oprichting van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel te Buitenzorg voor 25 jaren, door prof. dr. A. W. Nieuwenhuis. — De oelarweling (Bungarus Fasciatus), door dr. Z. Kamerling (een der gevaarlijke gifslangen van Java). — Engelbert Kaempfer (1651—1716), II, slot, door dr. Z. Kamerling. — De Minahassers en hunne Mythen, door prof. dr. A. W. Nieuwenhuis.

Verbond Nederland en Indië.

Verschenen is van de IVde jrg. no 42 (Dec.) Oud en Nieuw. — Een praeludium. — Een Ned. front. — Aan ONZEN Onbekenden Soldaat. — Verwarring en Onrust.

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

Kruistriomf, Febr., afl. no 7. De Nieuwe kerk in Bandoeng. — Pausfeest in Bandoeng.

Sint Melaniablade, Febr., afl. no 8: Het artistiek-religieus probleem van den kerkenbouw in de Missiën, III, (slot), door Ir. E. A. van Arcken. — Mooi Indië, door M. Herbermann. — Zijn meisjesinternaten in Indië van belang, door Siti Marjam.

BOEKENSCHOUW.

De zending in Ned. Oost en West-Indië. Toelichting op de Zendingkaart, 26 afl. in den tekst, door dr. A. M. Brouwer, Noordhoff, Groningen. f 1.50.

De wisselkoers tusschen Indië en Nederland 1854 tot 1925, door Khouw King Liem, Van Stockum. f 4.50.

Maison van Seventer

GROOTSTE INRICHTING VOOR

DAMES- EN
HEERENKLEEDING

— NAAR MAAT —

5089

DEN HAAG

HEERENGRACHT 38 - TEL. 14214

Le Domaine Colonial Français, IIde deel, 1929.

De zon tegemoet. Een populaire beschrijving van de eerste officieele postvlucht van Holland naar Indië met de H.N.A.F.A., door A. Zimmerman. Kolff & Co.

The South American Handbook, 1930, door de Royal Mail Steam Paket Co en de Pacific Steam Navigation Co (vertegenwoordigers: Kuyper, Van Dam & Smeer, 50, Van Vollenhovenstr. Rotterdam). The Key of South America. Dit standaardwerk, van bijna 800 bladzijden is voor zakenmensen en toeristen onmisbaar. Het is keurig gedrukt en van kaarten voorzien. Alle Zuidamerikaansche Staten worden uitvoerig behandeld. Het is de 7de druk. Suriname wordt zeer nauwkeurig behandeld. Een drukfout van Cattinga voor Cottica laten wij buiten beschouwing. Dat evenwel Engelsch algemeen wordt gesproken, is niet juist. Misschien bedoelen de samenstellers: Negerengelsch. Bij de PRESS wordt ten onrechte opgegeven: „The New Paramaribo Times”, die sedert jaren verdween. De „Nieuwe Stem” is niet opgenomen. Van de radiostations wordt geen gewag gemaakt en nog steeds de Fransche kabel vermeld, welks levensdraad gelukkig op 16 Febr. 1927 werd afgesneden. Bij Curaçao, waaraan een korte paragraaf is gewijd, wordt de bevolking te laag aangegeven, n.l. 35000 voor het eiland, m.z. 41000 en 16000 voor Willemstad, m.z. 19000. Overigens hebben wij voor deze uitgave niets dan lof, welke voor den ongelooflijk lagen prijs van f 1.75 (plus porto) wordt verkocht.

Dualistische Economie. Rede door dr. J. H. Boeke bij de aanvaarding van het ambt van gewoon hoogleraar in de tropische koloniale staathuishoudkunde te Leiden op 15 Jan.

See Java and Sumatra from the air, K. N. I. L. Mij.

Familieberichten

Verloofd:

MARIE SCHENKHUIZEN

en

PHILIPPE REINIER HARDENBERG

Meester Cornelis
Soerabaja

7 Januari 1930.

De Heer en Mevrouw

JANS—Wouthuysen

geven kennis van de voorspoedige geboorte van hun
zoon

JOHNNY

Weltevreden
Kemajoran 47

7 Januari 1930.

Heden overleed tot mijn diepe droefheid mijn
lieve echtgenoot de Heer

G. J. F. TJASSENS KEISER

Uit aller naam

Mevr. de Wed. A. E. TJASSENS KEISER—
Van der Vegt.

Medan, 5 Januari 1930.

Suriname

De Memorie van Antwoord nopens de Surinaamse begroting voor 1930 is verschenen. Een troosteloos stuk. Behoudens een enkel punt had het antwoord kunnen bestaan uit een simpele verwijzing naar het gelijknamige stuk van een vijf- of zestal jaren geleden. In die jaren is de economische toestand van Suriname nog bedenkelijker geworden, maar het standpunt van de Regeering is hetzelfde gebleven: stille berusting. De patiënt moet maar zelf zien er bovenop te krabbelen en genoegen nemen met goedkope huismiddeltjes. Maar intussen kost het den Nederlandschen Staat weer bijna drie miljoen, om te voorkomen, dat de patiënt het aflegt.

Wij zullen onze lezers niet vermoeien met de mededeeling van de reeds van vroeger bekende beschouwingen van den Minister van Koloniën. Slechts op een enkel punt, waarbij Minister de Graaff noodgedwongen een ander geluid doet hooren dan eenige jaren geleden, n.l. de grenskwestie, komen wij hieronder terug.

Liet onze ruimte het toe, dan namen wij uit het „Handelsblad” van 28 Januari het voortreffelijke artikel: „De chronische patiënt. Laten sukkelen of opereeren?”, in zijn geheel over.

Vele jaren geleden schreven wij dat men heel wat minder aan Suriname zou hebben ten koste te leggen als men van de kolonie een „sergeant's post” maakte. Zoover gaat de schrijver in het „Handelsblad” niet. Als men niet anders wil doen, dan wachten op het wonder dat misschien eenmaal „will turn up”, dan zou de geheele bestuursmachine vervangen kunnen worden door „een garnizoens-commandant, tevens civiel bestuurder met een gemeenteraad van Paramaribo”, „tot tijd en wijle in Nederland de behoefte wordt gevoeld aan een koloniale reserve”.

Als het zoover komt, zou men, o.i., dien gemeenteraad ook best kunnen missen.

Dan laat de schrijver daarop deze waarschuwing volgen:

„Het is waar, men loopt dan het risico, dat als het eenmaal zoover is, de Nederlandsche vlag niet meer waait van het fort, waar Abraham Crynssen haar heescht, maar dat gevaar loopt men bij de tegenwoordig gevolgde practijk ook, zij het dan in iets mindere mate. Het aandeel van Suriname aan de wereldeconomie is zoo gering geworden en de belangstelling in ons land voor dit gewest ondanks de bijna bovenmenselijke pogingen vooral van den vorigen gouverneur zoo gering, dat een groote mogendheid, met koloniale neigingen ons toch te een of anderen tijd kan plaatsen zoo niet voor een verrassing van de soort als Urbino den gouverneur van Curaçao bereidde, dan toch voor maatregelen die ons evenmin aangenaam zouden zijn. En dan zouden die heel wat verder strekkende gevolgen hebben. Dan zou het aantal eenmaal Nederlandsche deelen der wereld weer vermeerderd zijn met een gebied, dat door eigen gebrek aan activiteit, door gebrek aan geloof in eigen toekomstmogelijkheden, door verflauwd besef van eigen verplichting tegenover het verleden voor het Nederlandsche volk

Café-Restaurant „HET GOUDEN HOOFD”, Groenmarkt, DEN HAAG

In het centrum der stad — Gezellig Terras

GERENOMMEERDE KEUKEN

5035

Dagschotels m. Soep f 1.—, Dinners f 1.60 en hooger

verloren ging. En dat zou in dit geval zedelijk nog ernstiger zijn dan het verlies van vroeger verloren velden van Nederlandsche activiteit was, omdat de bevolking van Suriname, klein als zij is en economisch zwak, zich Nederlandsch gevoelt en omdat een dergelijk verlies in de twintigste eeuw voor ons aanzien in de wereld heel wat bedenkelijker zou zijn dan vroegere wisselingen van vlag boven eenmaal Nederlandsch gebied is en was”....

In de Tweede en misschien in de Eerste Kamer, zullen vele leden belangrijke redevoeringen houden, waarop de minister zal antwoorden en verder zal er niets gebeuren. Zijne Excellentie heeft dan weer een jaar rust en de patiënt sukkel voort. Taai als ze is, zal ze niet bezwijken.

Omtrent de grensregeling schrijft de Minister: „De Braziliaansche regeering heeft het verzoek gedaan, om in gemeenschappelijk overleg de grenzen tusschen Brazilië en Suriname af te bakenen. De Nederlandsche regeering is, volgens het verdrag van 5 Mei 1906, gehouden, hiertoe hare medewerking te verleenen. Gelijkijdig zullen echter in gemeenschappelijk overleg met onderscheidenlijk de Fransche en de Engelsche regeeringen moeten worden vastgesteld de aan weerszijden van Suriname gelegen drie-landen-punten. De eerste stappen voor dit overleg zijn reeds gedaan.”

Het is te hopen dat, bij het gemeenschappelijk overleg met de Engelsche Regeering, onze Regeering beter beslagen ten ijs zal komen dan de Regeering van een kleine 30 jaren geleden.

Omtrent de afbakening schreven wij in „Het Koloniaal Weekblad” van 14 Nov. 1929:

„De afbakening van de grenzen in het onbewoonde binnenland is geen kleinigheid. Toch behoeft die niet zoo tijdroovend te zijn als zij een 30-tal jaren geleden zou geweest zijn. De bronrivieren van Corantijn en Marowijne zijn met water-vliegtuigen in eenige uren te bereiken. Toch zullen het kostbare ondernemingen zijn. Wij mogen daartegen niet opzien. De vaststelling langs scheids-rechterlijken weg van de grenzen van Britsch-Guiana met Venezuela en Brazilië en van Fransch Guiana met Brazilië heeft aan de respectieve landen zeer veel geld gekost. Wij moeten er op voorbereid zijn, dat wij er niet op een koopje afkomen.”

Integendeel. Al gaat het voor gemeenschappelijke rekening, de afbakening zal, vooral door den langen duur van het werk, zeer veel geld kosten. Wat het gebruik van water-vliegtuigen betreft, spreekt het van zelf, dat men van te voren voor de landing geschikte rivierdeelen zal moeten uitzoeken. De bronrivieren hebben veelal rotsachtige beddingen en zijn niet zelden vol omgevallen boomen. en misschien zijn er in het grensgebied Savannes, die gemakkelijk tot vliegvelde gemaakt kunnen worden. Op de foto's no 22, 23 en 24 in de Goeje's „Verslag der Toemoekhoemak-Expeditie” zien wij Savannes afgebeeld op 2° 8' 40" N. Br. en 56° 13' 20" W. L. Gr. Misschien zijn er meer.

Hier nog eenige aanhalingen uit de Memorie van Antwoord:

De plannen voor eene waterleiding voor Paramaribo, zijn in ver gevorderden staat van voorbereiding; de indiening van een daartoe strekkend wetsontwerp mag binnen een paar maanden worden tegemoet gezien.

Verschillende proeven, genomen met machinale bewerking van den grond in Suriname, zijn tot dusver mislukt doordien de gebruikte machines ondoelmatig of niet geschikt werden bevonden; eerst wanneer de hand zou kunnen worden gelegd op machines welke geschikt zijn om den vetten, zwaren kleigrond in het Surinaamsche polderland in de droge en natte jaargetijden, of althans in een van beide, te kunnen bewerken, zal aan den opzet van een machinaal groot-landbouwbedrijf gedacht kunnen worden. Ofschoon de Minister in verband met het voorgaande geenszins verzekerd is, dat de in het Voorloopig Verslag bedoelde denkbeelden van den heer Pyttersen uitvoerbaar zouden blijken, is hij niettemin bereid ter zake het oordeel van den Gouverneur van Suriname te vragen.

Het is te hopen dat er een Kamerlid zal zijn, die den Minister er op zal wijzen dat deze weg een mijl op zeven is. De Gouverneur kan alleen weten welke machines een mislukking zijn gebleken. De Minister moet zijn licht opsteken bij de ingenieurs hi er te lande, die studie van het onderwerp hebben gemaakt en op de hoogte zijn van de modernste machines.

Omtrent de eventuele stichting van een groot bauxictbedrijf door de „Kalbfleisch-combinatie”,

nabij K.M. 121 van den spoorweg, zijn nog onderhandelingen met de belanghebbenden gaande.

De pogingen tot opsporing van aardolie in Suriname, in het bijzonder in het district Nickerie, worden nog voortgezet, tot dusver evenwel zonder resultaat.

Met een verbetering van het wegensstelsel, is in het afgelopen jaar een aanvang gemaakt; deze werkzaamheden zullen geleidelijk worden voortgezet.

Naar de mogelijkheid om in Suriname een koffiecultuur in het leven te roepen, in den geest van de volksrubbercultuur in Nederlandsch-Indië, zal de Minister gaarne een onderzoek doen instellen.

Van plannen tot overbrenging van Nederlandsche kolonisten naar Suriname, om aldaar werkzaam te zijn in het landbouwbedrijf, valt naar de meening van den Minister weinig te verwachten.

Ook de Minister zou er mede ingenomen zijn, als de Rockefeller Foundation haar bemoeiingen in het belang der hygiënische toestanden in Suriname zou willen hervatten. Dat hij de hervatting van den arbeid dezer instelling zoo veel mogelijk zal trachten te bevorderen, eischt nauwelijks verzekering.

Na hetgeen er in het verleden in verband met de Rockefeller Foundation is geschied, achten wij deze verzekering niet overbodig.

De Minister betreurt het, dat de beschikking over een Indisch onderwijsdeskundige nog niet is verkregen. Waarom? De Minister moest zich veeleer daarover verheugen. Die Indische deskundige is in Suriname totaal overbodig. Zijn aanstelling zou zijn geld vermorsen.

Propaganda voor vreemdelingenverkeer in Suriname, in Amerika te maken, wenscht de Minister aan het particulier initiatief over te laten.

De N. R. Crt. van 21 Januari, ochtendblad A schrijft:

„Het Zendingsgenootschap der Evangelische Broedergemeente verspreidt een omzendbrief, waarin gezeven wordt op al het financieel getob, dat dit genootschap moet doormaken om niet ten onder te gaan. Het jaar 1928 leverde reeds een tekort op en dit is in 1929 niet ingehaald. Van de f 110.000 die 1 December noodig waren bereikte men f 70.000. Het werk moet zoodoende worden ingekrompen. De voortdurende geldelijke zorgen zijn slopend voor de arbeidsliefde”....

Aan het adres van den penningmeester te Zeist, postrekening 24696 zijn alle gaven welkom.

Die hiervan iets meer wil weten leze in „De Standaard” van 30 December den omroep van J. van Keulen, welke omroep krachtig gesteund wordt door den oud-gouverneur van Suriname A. W. F. Idenburg.

Wij hebben verzuimd de aandacht onzer lezers te vestigen op twee mooie, nuttige kalenders, n.l. den kalender van het Algemeen Nederlandsch Verbond en de West-Indische kalender, uitgegeven door de Amsterdamsche boek- en steendrukkerij v/h. Ellerman, Harms & Co. N.V.

Men meldt uit Berlijn aan de N. R. Crt. van 19 Januari, ocht. bl. D:

Verleden week is zooals gemeld, de reeder Eff uit Kolding in Denemarken, wiens schip Ella Eff eenigen tijd geleden op de kust van Nederlandsch Guyana onder verdachte omstandigheden was gezonken, in hechtenis genomen. Eff, die kort daarop in vrijheid werd gesteld, is thans opnieuw gearresteerd. Tevens is bevel gegeven tot arrestatie van den kapitein van de Ella Eff, die zich op de terugreis naar Denemarken bevindt. Er zijn namelijk brieven in beslag genomen, waaruit blijkt dat Eff den kapitein had weten te bewegen het goed verzekerde schip te laten zinken”.

Op 21 December had de officieele opening plaats van de nieuwe bureaux voor Onderwijs en Geneeskundige Dienst in het geheel vernieuwde gebouw aan de Oranjestraat te Paramaribo.

Bij deze gelegenheid deed de Gouverneur mededeeling van een Koninklijk Besluit, waarvan den avond te voren bericht was ontvangen, dat mej. P. J. May en pater C. Verheyen waren benoemd tot ridder in de Oranje Nassau Orde. Beide geridderden, die zich voor het onderwijs bijzonder verdienstelijk hebben gemaakt, waren uitgenoodigd de inwijding van het bureau bij te wonen.

Bij Kon. Besluit is aan prof. P. Ch. Flu, hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Leiden, vergunning verleend tot het aannemen van de versierselen van groot-officier der orde van den Nijl van Egypte.

Het tarief voorluchtpost-zendingen (gewoon post-

DAMESSTOFFEN
ZOOVEL
VOOR DE TROPEN
ALS VOOR HOLLAND

BOTHE

Keesestraat 21 Den Haag

**STALEN WORDEN TEN
SPOEDIGSTE OP AANVRAGE
FRANCO GEZONDEN
DOOR GEHEEL NEDERLAND**

5014

en luchtpostport tezamen) van de Vereenigde Staten van Amerika naar Curaçao, Bonaire, Aruba en Suriname is verlaagd tot 30 cents per half ons (14,17 gram), en voor St. Martin, St. Eustatius en Saba tot 20 cents (Am.) per half ons.

Tot Britsch consul voor Suriname is benoemd de heer H. E. Beard, Esq.

Leiden. Bevorderd tot doctor in de geneeskunde op proefschrift getiteld: „De gevoeligheid van het gezonde en het zieke hoorvlies”, de heer A. Fernandes, geboren te Paramaribo.

Curaçao

Stijging van den levensstandaard op Curaçao.

De Curaçaosche courant brengt een bekendmaking van de Kamer van Koophandel, die o.a. geeft een overzicht van de stijging van den levensstandaard van 1914 tot 1924. Op grond van onderstaande gegevens schat de kamer deze stijging op 100 %.

„Verslag uitgebracht door de commissie benoemd in de vergadering van de Kamer van Koophandel en Nijverheid, gehouden op den 31en December j.l. ten einde onderzoek in te stellen in zake het verschil in prijzen enz. van alles, wat van invloed kan zijn geweest op de verhooging van uitgaven van een huisgezin in deze kolonie van af het jaar 1914 tot en met 1924:

- Schoolgelden verhoogd met pl.m. 50 %.
 - Inkomstenbelasting verhoogd met 60 %.
 - Huishuur verhoogd met 100 %.
 - Huisbedienden verhoogd met 100 %.
 - Houtskool verhoogd met 50 %.
 - Water. De prijs hiervan hangt heelemaal af van den regenval. In de maanden van af Januari tot en met Mei van 1924 betaalde men f 0.50 per blik regenwater. Nu de regens zoo overvloedig gevallen zijn, betaalt men slechts f 0,05 voor diezelfde hoeveelheid.
 - Gemaakte kleeren verhoogd met pl.m. 50 %.
 - Schoenen verhoogd met pl.m. 50 %.
 - Geneeskundige behandeling verhoogd met meer dan 100 %.
 - Brood verhoogd met 50 %.
 - Vleesch. In aanmerking nemende den tegenwoordigen lagen prijs van rundvleesch en den hooger prijs van geiten- en schapenvleesch, kan men zeggen, dat er over het algemeen geen verschil in prijs is.
 - Melk verhoogd met 100 %.
 - Boter verhoogd met 60 %.
 - Wijn verhoogd met 50 %. Ofschoon de origineele prijzen niet hooger kunnen genoemd worden dan in het jaar 1914, moest de verkoopprijs alhier toch vermeerderd worden, aangezien de accijnsrechten met 100 % verhoogd zijn geworden.
 - Olijfolie verhoogd met 33 %.
 - Reuzel verhoogd met 25 %.
 - Versche groenten verhoogd met 150 %.
 - Versche visch verhoogd met 200 %.
 - Sardynen in blikjes geen verschil.
 - Boontjes, doperwtten in blikjes en eieren verhoogd met 100 %.
 - Levende kip verhoogd met 125 %.
- De uitbreiding der stad, welke autodienst noodzakelijk maakt, de oprichting van cinematografen enz. en verdere nieuwe uitgaven vorderen minstens 10 % van iemands inkomen.
- Van 1925 tot 1929 neemt de kamer een stijging aan van 50 %. Daarvoor dienen o.a. de volgende cijfers:
- Huishuur kleine woningen 100 %, groote pl.m. 50 %;
 - huisbedienden 50 %; vleesch 100 %; versche groenten 100 %; versche visch 100 %; levende kip 75 %.

Aardrijkskunde.

Met de laatste mail ontvingen wij het reeds eerder aangekondigde boekje *Aardrijkskunde* van frater M. Realino, onderwijzer aan het St. Thomascollège. Het is een alleraardigst boekje over de West-Indische eilanden, waarvan het leeuwendeel voor Curaçao, over Columbia en Venezuela, met een groote hoeveelheid ge-

gevens, die misschien niet door iedereen dadelijk geacht zullen worden op het gebied der aardrijkskunde te liggen, maar toch van uitnemend belang voor ieder, die zich eens wat uitvoerig op de hoogte wil stellen omtrent weinig gekende streken. Aardige, duidelijke kaartjes, mooie foto's verhoogen zeer de aantrekkelijkheid van deze uitgave. Wij vernemen, dat een kleine hoeveelheid exemplaren verkrijgbaar is hier te lande bij de drukkerij van het Rooms-Katholiek Jongensweeshuis te Tilburg; de prijs is f 1,25. Niemand zal zich deze uitgaaf berouwen.

Nederlandsche werkkrachten.

Het *Algemeen Handelsblad* van 17 Jan. l.l. heeft het volgende bericht:

Door tusschenkomst van den dienst voor arbeidsbemiddeling te Arnhem zijn eenige metaalbewerkers, wier positie aan de Enkafabrieken onzeker was, in dienst gekomen bij de Bataafsche Petroleum Mij. voor werkzaamheden bij de werken der maatschappij op Curaçao. Zij zullen daarheen eind Januari vertrekken, geheel op kosten van de Bataafsche. Aan de te Arnhem achtergebleven gezinnen betaalt de maatschappij van het ruime weekloon een bedrag van f 35 per week uit. De werklieden ontvangen te Curaçao het overige.

De dienst voor arbeidsbemiddeling te Arnhem zet haar bemoeiingen in deze richting voort.

De opstandigen.

Volgens een bericht in de *Amigoe* van 4 Januari 1930 is tegen zes beklagden, beschuldigd van deelneming aan den aanval van 8 Juni 1929 8 jaar en tegen zes andere 9 maanden gevangenisstraf geëischt. Intusschen heeft *Het Volk* een telegram gehad, dat een der luitnants een brief van Urbina zou hebben gekregen met een waarschuwing om de te dezer zake gevangen genomen Venezolanen niet te straffen. Zou Urbina, die een staatkundige omwenteling in zijn land wenscht, niet weten, dat militairen in den regel niet met burgerlijke rechtsbedeeling belast zijn?

Merkwaardig

Wij ontvingen twee *Amigoe*-nan van 21 December 1929 no. 2397 van geheel verschillenden inhoud.

Aruba.

Volgens een mededeeling in den Kolonialen raad van het raadslid Beaujon heeft een bespreking met de directeurs der daarbij betrokken maatschappijen geleid tot een toezegging, om den handel in luxe- en fantasie-artikelen over te laten aan den plaatselijken handel. De voorziening van levensmiddelen wilden de directies onder controle hunner maatschappijen houden, zoolang er geen volstreekte zekerheid was, dat de plaatselijke handel naar behooren en tegen redelijke prijzen daarvoor zou kunnen zorgen. Men vertrouwde, dat de Arubaansche handel aan deze eischen ook zou voldoen wat betreft de haar aanstond overgelaten artikelen. Wij kunnen hieruit niet anders lezen dan dat de kooplieden het zelf in handen hebben, om te houden wat zij hebben en hun handel uit te breiden.

Koloniale raad.

In de vacature-De Veer Abrahamsz zijn door den raad voorgedragen de heeren J. W. J. van der Linde Schotborgh en L. W. C. van Eps.

Scheepvaart.

De scheepvaartcijfers over November zijn: 163 zeilschepen, metende 21026 M.³ netto en 414 stoomschepen van 250176 M.³

In de eerste elf maanden van 1929 kwamen binnen: 1695 zeil- en 4847 stoomschepen, metende netto achtereenvolgens 229220 en 26645785 M.³

Dr. De Casseres. †

Weinige nog levenden, die ooit Curaçao bezochten, zullen dr. H. A. de Casseres niet gekend hebben. Volgens een bericht in de *Amigoe* is de grijsaard, in leven ook geneesheer van de melaatscheninrichting, 20 December l.l. overleden.

Afweergeschut voor vliegtuigen.

Velen zullen zich hebben afgevraagd tegen welken vijand Curaçao zich moet en kan wapenen tegen een aanval met vliegtuigen, en wie de regeering dit toch wel aan de hand zal hebben gedaan. Wij weten het niet, maar wel trok onze aandacht een stuk in *La Cruz* van 24 December 1929 van de hand van „de bekende Curaçoenaar, schilder, beeldhouwer, litterator etc.”, zooals de *Amigoe* hem noemt, Pool, met Opmerkingen over de verdediging van Curaçao. Het stuk is weinig belangrijk, pleit voor een burgerpolitie en een garnizoen, en eindigt aldus: „De zaak-Urbina heeft ons geleerd dat wij op alle eventualiteiten moeten voorbereid zijn. En daarom moet men Curaçao en Aruba wapenen met kanonnen tegen vliegtuigen, en met een paar oorlogsvliegtuigen. Zoo doende zal men geen weerstand kunnen bieden aan den aanval van groote mogendheden, doch wel een anderen aanval als van Urbina kunnen voorkomen.”

Uit den Verren Vreemde

Zwart en blank in Z.-Afrika.

In de groote worsteling, die over de geheele aarde woedt, tusschen oud en nieuw, om wijziging van de

gezagsverhoudingen, zijn ook de negers in Zuid-Afrika een aandeel en een rol komen vragen. Daar is de strijd tusschen Boer en Brit, daar is de strijd tusschen Indischen immigrant en Boer, daar meldt zich nu aan die tusschen zwart en blank, tusschen Kaffer en Boer. Zooals overal, meent men ook daar in den roep om meer rechten en grooter vrijheid de inblazing van Sowjet-agenten te onderkennen, terwijl men er zonder twijfel ook den invloed ziet van de agitatie, welke het zwarte ras in grooten stijl tracht op te zetten tegen zijn achterstelling bij en door het blanke.

De Z.-Afrikaansche Unie staat tegenover een combinatie van rassen-, standen-, nationaliteiten-, klassen-, vakkenstrijd zooals deze wellicht in geen ander land te aanschouwen is, behalve de zoo juist al aangestipte tegenstellingen is die tusschen voormalige Duitsche volksplanting en regeering er in Z.W.-Afrika nog bijgekomen.

Wij spreken heden speciaal over de verhouding zwart en blank. Deze, het naturellen-vraagstuk, is op zich zelf al vol moeilijkheden. Zij is, door de door den premier Hertzog ahangig gemaakte naturellenwet of Kafferwet, in de praktische politiek gebracht, maar buiten Z.-Afrika hoorde men er weinig van. Toch had zij, als deel van den strijd der negers, die ook in de Ver. Staten van N.-Amerika in vollen gang is, recht op meer algemeene aandacht. Dit heeft generaal Smuts, den bekenden Afrikaander-staatsman, er toe gebracht tijdens zijn tournee in de Ver. Staten (van welke hij zoo pas in zijn land is teruggekeerd) ook dit punt van overeenstemming tusschen Z.-Afrika en N.-Amerika bij zijn redevoeringen te pas te brengen. En nu is 't wel zeer eigenaardig gegaan. Wat hij hierover in 't midden heeft gebracht zou, als min of meer interessant, 't een oor in, 't ander uit zijn gegaan, als de vlotte spreker, onder 't vele dat hij dan hier dan daar weer, ten beste had te geven, niet bij een rede in New York gehouden een ongelukkig zinnetje had te pas gebracht. De op sensatie beluste Amerikaansche pers heeft dat zinnetje onderstreept, het is even van oor tot oor gegaan, en die bladen, welke negerlectuur zijn, hebben er beschouwingen en hoofdartikels aan gewijd. Zoo is den Kaffer meer algemeene belangstelling deelachtig geworden. Smuts dan zeide, dat na den ezel de neger het geduldigste der wezens is.

Dit was volstrekt niet kwaad bedoeld. Bij een nadere verklaring kon hij eerlijk zeggen, dat 't hem juist te doen was geweest om bewondering uit te spreken voor het geduld, waarmede de neger de moeilijkheden van zijn bestaan wijsgeerig weet te aanvaarden.

Maar de emancipatie-neger had er zich van meester gemaakt voor zijn wereld-propaganda: Zoo sprak o.m. de heer Pickers, de secretaris van de Ligue voor den vooruitgang der gekleurde rassen er zich over uit. In een publicatie schreef hij, dat de uitingen en opvattingen van generaal Smuts niet zijn los te maken van het stelsel in Z.-Afrika toegepast ten opzichte der zwarte bevolking. Hij noemde den generaal nog een vertegenwoordiger van het beste wat er onder dit stelsel werkzaam is, maar hij weet er zich toch niet boven te verheffen. En dan moet de daarbij passende conclusie natuurlijk luiden: de neger laat zich maar gedwee door den blanke exploiteeren met ezels geduld.

Dit schijnbaar zoo onbetekenend gebeurtenisje teekent hoe de mentaliteit is. Nu de aandacht erop gevestigd is dat iemand als Smuts naar Amerika gegaan is om daar o.a. over dit rassenprobleem te spreken, nu komt ook bijzondere vermelding toe, aan de tournee, die een zwarte Amerikaan in Z.-Afrika maakt om daar het rassenprobleem door den zwarten bril te bekijken.

Als men berichten als het hier volgende leest, weet men niet of men met ernstig gemeende opvattingen, dan wel met onbeholpen grootdoenerij te doen heeft, maar duidelijk spreekt er in elk geval uit, dat een beweging in beweging is, en dat leiding van buiten meehelpt haar richting te geven.

Wij lezen dan (Nieuwe Cri. 1 Febr.): „Te Johannesburg is onlangs een congres gehouden geleid door een Amerikaanschen neger — een ontwikkeld man, die natuurlijk Washington heet — waarin een geheel zwart regeeringslichaam gekozen is een gouverneur-generaal, volledig kabinet, bestaande uit een eerste-minister en tien andere ministers, andere hoogwaardigheidsbekleeders en secretarissen, om op te treden als het gouvernement der zwarten.

In een vergadering onlangs hier gehouden door kleurlingen en Aziaten is in allen ernst een voorstel besproken den oorlog te verklaren aan onze Nederduitsche Gereformeerde Kerk, die, naar men beweerde, een der oudste oorzaken is van onderdrukking en achteruitstelling van niet-blanken. Gelukkig was men wijs genoeg, het voorstel niet aan te nemen.”

Een ander aspect van de rassen — tevens klassen-kwestie, tevens vakstrijd, boden de tegelijkertijd zich afspelende relletjes in Natal.

Gedurende maanden toonden de inboorlingen er onwil om te voldoen aan de eischen van de poll-tax. Eerst enkele, op zichzelf staande gevallen.

't Was of er proef genomen moest worden. Tegen de onwilligen werd niet, of niet kras, opgetreden. Het verschijnsel werd meer algemeen.

Opruiers slaagden erin aan de inlanders het geloof bij te brengen, dat het uur gekomen was waarop het „juk der blanken" kon worden afgeworpen en een „zwarte republiek" kon worden gevestigd (De zelfde klanken als in Johannesburg). Begon men met geen belasting te willen betalen, dan sloeg men den overheerscher met onmacht, men legde getuigenis af van eigen revolutionairen geest en hierop wachtten, zoo werd hier verzekerd, de Bolsjewieken slechts om met wapens en fondsen te hulp te komen.

In de laatste dagen van 1929 kwam 't in de mijnstreek bij Durban tot duidelijk oproerige uitingen. Ingenieurs en blanke werkleiders werden beleedigd. Op klaar lichten dag werden Europeanen op den openbaren weg gesard en geplaagd. De overheid voelde eindelijk, dat optreden noodig was.

De belastingheffing werd onder politie-toezicht gebracht. Wie het bewijs van voldane belasting niet kon toonen, was hierdoor al verdacht van aandeel in de oproerige beweging. Maar dit leidde eerst tot aanhouding van honderdtallen, daarna van duizendtallen. Hierbij bleef verzet niet uit, zoodat 't tot een treffen kwam tusschen politie en verzetslieden. De overheid ging over tot het vormen van een gas squad, een afdeling die met lacrymogeen-gasbommen werkte. Daar de verzetslieden maar over primitieve wapens beschikten, kon met dit middel om de menigte in bedwang te houden een goed resultaat bereikt worden.

Gehouden huiszoeken wezen, naar verzekerd wordt (La Dépêche Coloniale 26—27 Januari), uit, dat eenige notabelen onder de negers agenten van Moskou waren, van waar zij geld, instructies en revolutionair propaganda-materiaal kregen.

HANSA
TAFELZILVER

Hel loogst geprijsd-
het hoogst geprezen.

Zowel verzilverd. als in
gewaARBORGd massief
zilver verkrijgbaar

5039

Door de voldoende organisatie en de goede bewa- penning der politietroepen kon het bestuur er wel op rekenen den toestand te beheerschen, de veiligheid en de rust te verzekeren. Maar de opruiers hielden de mijnwerkers voor, dat de zwarte bevolking daar ongeveer het tienvoudige telt van de blanken, zoo wordt een agitatie gaande gehouden, te wier kalmte- ring 't niet gemakkelijk is afdoende middelen aan te wijzen.

Zijn er onder de Kaffers, die het „Afrika voor den neger" op de landen van de Unie willen toepassen, en daarmee een heel eenvoudige en afdoende oplossing bij de hand hebben, wie zich op meer redelijken grondslag plaatst ziet zich bij elke poging, welke hij overweegt, ter bevordering van de ontwikkeling van den inboorling, voor een toename van moeilijkheden geplaatst, aangezien de zwaren bij die schrede voorwaarts niet verminderen maar integendeel in aantal vermeerderen en in aard verergeren.

Zal het ooit gelukken den Kaffer een plaats te doen vinden te midden der blanke gemeenschap? Wat kan de gemeenschap aanbieden aan den neger, die aan zijn kraalleven en de oude heidensche instellingen onttrokken wordt. De correspondent van de N. Ct. naar wiens schrijven wij boven reeds verwezen, zegt dat 't eerlijke antwoord op de laatste vraag moet luiden: in de meeste gevallen niets.

De ontwikkelde zwarte is steeds geneigd zijn eigen oorspronkelijke taal te verontachtzamen en Engelsch te gaan spreken. Ook in andere opzichten heeft hij vaak de neiging over te stappen in de vreemde gemeenschap, waar hij niet op zijn plaats is, in stede van mee te werken tot het verheffen van het algemeen peil van ontwikkeling van zijn rasgenooten en zich zoo een plaats en taak toe te denken onder degenen, die naar een goede oplossing zoeken voor een der moeilijkste problemen van onzen, aan moeilijke problemen zoo rijken, tijd.

De ezels uit de fabel en de neger van Afrika mogen niet meer in één adem genoemd worden.

Berichten der Afdelingen

Afdeling Nijmegen.

Na afloop der Jaarl. Algem. Vergadering op 18 Januari 1930 hield de heer J. van Bendegom, ond-direc-

NEUTRALE SCHOOLVEREENIGING „SWEELINCKSCHOOl"

1ste SWEELINCKSTRAAT 22-24 - DEN HAAG

MEISJESSCHOOL VOOR LEERLINGEN VAN 6 TOT PLM. 19 JAAR - KLEINE KLASSEN

L. O. met Fransch en Handenarbeid. MULO opleiding A en B. Hoofd, Mejuffrouw M. A. G. STEFFELAAR
Inlichtingen verstrekt gaarne Mevrouw E. CH. STAMM'LER-Böttger, gewezen Directrice der 1ste Lagere Meisjesschool, Koningsplein, Oost. Weltevreden, Schuytstraat 217, Den Haag. 5100

teur van de ambachts-inrichting van Karo-Bataks te Kaban-Djahé een causerie: „Met de Kodak door het land der Karo-Bataks."

De heer v. B. begon met den op 14 Dec. '27 overleden dr. C. W. Janssen, den oprichter van het Batak-instituut te gedenken. Door zijn heengaan verloren de Karo-Bataks hun besten vriend.

Spreker vertoonde hierop een schets van een gedeelte van 't eiland Sumatra, waarop de Batak-landen, die een oppervlakte beslaan van 1½ maal Nederland voorkomen. Hij vertoonde voorts een serie-lantaarnplaatjes, die betrekking hebben op de Karo-Hoogvlakte. Deze hoogvlakte is gelegen ten N. van het Toba-meer op ± 1000 M. boven den zeespiegel, en heeft een oppervlakte van ongeveer 1½ × onze provincie Friesland. Op deze hoogvlakte leeft eene heidensche bevolking van ongeveer 70.000 zielen.

Van uit Medan bereiken wij deze hoogvlakte via Arnhemia; spreker vertoonde ons verschillende lantaarnplaatjes van foto's die hij gedurende dezen tocht gemaakt had. Hierop werden ons de opnamen vertoond van de Hoogvlakte, van het Toba-meer met zijne 500 M. hooge bergwanden en voorts lichtbeelden, die ons een denkbeeld gaven van de woonhuizen, de bezigheden en de zeden en gebruiken van de Karo-Bataks.

Tot slot werden ons eenige opnamen vertoond van Kaban-Djahé, waarop verschillende gebouwen voorkomen, die door toedoen van het Batak-instituut aldaar zijn verzezen.

De groote erkentelijkheid voor het vertoonde uitte zich aan het slot in een hartelijk applaus. De heer Van Bendegom werd ingeleid door den voorzitter, den heer Burger, die ook de bijeenkomst sloot met een woord van dank voor den belangwekkenden middag, waarbij hij nog eens wees op het mooie werk, dat hier door het Batak-instituut en dus door Nederlanders is tot stand gebracht.

De Secretaris (pl. v.).

E. C. VERWEIJ MEJAN.

Afdeling Amersfoort.

Dinsdag 28 Jan. j.l. hield onze afdeling in samenwerking met het Departement Amersfoort van de Maatschappij tot Nut van het Algemeen, een zeer geslaagden filmavond.

De tooneelzaal van de Sociëteit Amicitia was goed met belangstellenden gevuld, toen onze vice-voorzitter, de heer E. Roodhuyzen de aanwezigen een woord van welkom toesprak, gepaard aan een woord van dank aan de met ons samenwerkende vereeniging en last not least aan den Minister van Onderwijs, Kunst- en Wetenschappen voor het te onzer beschikking stellen van de Ned. Indische Regeeringsfilms Djok-jakarta, Inlandsche bedrijven, Boroboedoe en Bromo.

De aanwezigen genoten van de mooie films, vooral de vele leden van het „Nut", die nog nooit in Indië geweest waren en die door deze vertooning een prettigen indruk mee naar huis namen over hetgeen op Java op velerlei gebied voor schoons te bewonderen valt.

De secretaris,
E. H. BERGSMA.

Afdeling Breda.

Het Bestuur der afdeling Bergen op Zoom heeft de leden der afdeling Breda uitgenoodigd tot bijwoning van de voorstelling van het Javaansch gezelschap „Ardjoeno" op 16 FEBRUARI e.k. te 8 uur in de groote zaal van THALIA te Bergen op Zoom. „Ardjoeno" heeft, als bekend, veel succes ge oogst met haar voorstelling in het Holland Huis te Brussel.

Entree f 0.50 en f 0.25, verplichte plaatsbespreking. (Zie nog het K.W. van 16 Jan. l.l. no. 3, bladz. 35).

De secret.—penningm.

Afdeling Utrecht.

Gedenkzuil voor Serg.-Maj. Vaas

Te Nieuwersluis had op 30 Januari op het ruime voorplein van de kazerne van het depôt Politietroepen te Nieuwersluis de plechtige onthulling plaats van het gedenkteken, gewijd aan de nagedachtenis van den sergeant-majoor-instructeur der militaire politie L. Vaas, die op 7 Juni 1928 naar Curaçao gedetacheerd werd, doch bij den verraderlijken overval van een troep Venezuelanen op 8 Juni 1929 te Willemstad sneuvelde.

De afdeling Utrecht van „Oost en West" was uitgenoodigd van haar belangstelling te doen blijken. Door het bestuur was daartoe afgevaardigd de majoor der militaire administratie J. J. MacKenzie, terwijl prof. L. van Vuuren (als a.s. voorzitter, doch hier nog niet officieel) mede tegenwoordig was. De commandant van het korps Politietroepen, Luit.-Kol. H. van Dam, verrichtte de onthulling. Er was zeer veel belangstelling. (Men zie ook „Van Week tot Week".)

Mededeelingen.

VAN HET HOOFDBESTUUR.

ALGEMEENE KENNISGEVING.

Een der localen der Vereeniging, Korte Voorhout 6, is beschikbaar voor het houden van demonstraties, kleine tentoonstellingen e. d.

Art. 5 Huish. Reglement der Vereeniging.

Elk Afdelingsbestuur zendt jaarlijks vóór den 1 en Maart aan het Hoofdbestuur:

- het verslag over het afgelopen jaar, met vermelding van den toestand op 31 December van het vorige jaar en de resultaten welke verkregen zijn door inrichtingen door de afdeling in het leven geroepen;
- een geldelijke afrekening;*)
- een opgave van onderwerpen welke de afdeling op de jaarlijksche algemeene vergadering behandeld wenschte te zien;
- een kandidatenlijst, inhoudende opgave van een dubbeltal kandidaten voor de mogelijk voor de afdeling openvallende plaatsen in het hoofdbestuur.

*) De afdracht aan het Hoofdbestuur bedraagt:

Voor het eerste 100-tal leden	30 %
„ „ 2e „ „	40 %
„ „ 3e „ „	50 %
„ „ 4e „ „ en meer	60 %

Jaargang 1929 „K. W."

Volledige jaargang Kol. Weekblad 1929, verkrijgbaar bij het Alg. Secretariaat ad f 5.— p. jaargang.

VAN DE REDACTIE.

Indisch Genootschap

(Groep West-Indië).

Bijeenkomst op Maandag 10 Februari 1930, des avonds om 8 uur, in een der zalen van het genootschap, Van Galenstraat 14, 's-Gravenhage.

- Mededeelingen van het bestuur.
- Voordracht van Mr. J. H. van Laer over:
De Saneering van Suriname's geldmiddelen.
Namens het Bestuur
FRED. OUDSCHANS DENTZ
Secretaris.

Kinderhuis „Saron."

De heer Oudschans Dentz, verzoekt ons te vermelden dat de volgende giften zijn ontvangen voor het Kinderhuis „Saron", naar aanleiding van zijn artikel in het K. W. van 31 Oct. no. 44:

Mevr. P. f 10.—, mevr. G. f 10.—, Dr. v. W. f 10.—, mej. E. B. f 2.50, allen te Rotterdam; J. D. T. f 10.—, Jkvr. S. B. f 2.50, R. v. I. f 5.—, Mr. D. F. f 10.—. Voor een misdeelde kleine van Aba Ria: f 10.—, Ds. B. f 2.—, allen te 's-Gravenhage; mevr. R. B. te Zutphen f 2.50.

Giften worden nog steeds in ontvangst genomen door mevrouw C. van Woerkom—Fock, te Rotterdam, Postrekening 35324.

Nederland-Express.

Het Agentschap der N.V. Stoomvaart Maatschappij „Nederland", de firma Crans & Co., alhier, meldt dat de Nederland-Express, aansluitende op het uitvarende mailschip „Johan de Witt", d.d. 8 Febr. van Genua vertrekkende, — in verband met stormweer is de afvaart een dag vertraagd —, ditmaal Vrijdagmorgen 7 Februari a.s. om 8 uur van Den Haag (Staatsspoor) zal vertrekken.

De tentoonstelling voor Volkenbond en Vrede te 's Gravenhage.

Op Vrijdag 7 Februari a.s. wordt in de daartoe door de Regeering ter beschikking gestelde Grafelijke Zalen geopend de Vredes- en Volkenbondstentoonstelling. Zij gaat uit van de Vereeniging voor Volkenbond en Vrede, en zij heeft, zooals wel nauwelijks nader behoeft te worden gezegd, ten doel om enerzijds de ontwikkeling der Vredesgedachte in het licht te stellen; anderzijds te doen zien wat door den Volkenbond gedurende thans reeds een tiental jaren is totstandgebracht.

Deze tentoonstelling bestaat uit vijf afdelingen, gedeeltelijk chronologisch, gedeeltelijk systematisch gerangschikt, en elk dezer afdelingen is een geheel op zich zelf, en vertegenwoordigt een tijdperk of onderdeel in den practischen arbeid.

De eerste afdeling, die men ook de historische afdeling zou kunnen noemen, geeft een overzicht van de ontwerpen, die in vroeger eeuwen, ja tot op het oogenblik van het uitbreken van den oorlog

PIANO of Radio?

Piano en Radio staan niet tegenover elkaar; zij vullen elkaar aan en al geeft de radio de muziek ook nog zoo goed weer, op gezellige avondjes heeft de piano toch nog altijd de voorkeur.

Een piano is niet alleen een middel om muziek ten gehore te brengen, maar bovenal een middel om persoonlijk muzikaal gevoel te witen. Wie muzikaal is, zal altijd het verlangen blijven om zelf te spelen.

Ook zal luisteren naar goede muziek alleen, het gehoor niet ontwikkelen. Kinderen, die piano leeren spelen, zullen later veel beter goede muziek kunnen waardeeren, dan zij die geen muziek-kennis hebben.

Een goede piano is de sleutel tot de gezelligheid in huis en een goed pianospeler is overal welkom. Geeft daarom Uw kinderen de gelegenheid, die U mischien vroeger gemist hebt. Wij kunnen U een goede piano leveren vanaf

f 550.—

GOOSEN & SWAGERMAN

LAAN VAN MEERDERVOORT 100
DEN HAAG TELEF. 37867

PIANO'S ORGELS RADIO

5034

toe, door enkelingen zijn gepubliceerd ter zake van statenorganisatie en van Volkenbond. Daarnevens een rijke collectie prenten, betrekking hebbende op vredes, in Nederland gesloten en vreugdefeesten, die werden aangericht bij het sluiten van zoodanigen vrede.

De tweede afdeeling omvat de zogenaamde georganiseerde vredesbeweging vanaf haar stichting, de oprichting van de New York Peace Society in 1815 tot op heden.

De derde afdeeling is de afdeeling van het internationalisme, in welke getoond wordt, dat ongezien en dikwerf ongewild, de internationale samenleving er toe bijdraagt om te komen tot wederzijdsche vriendschap, toenadering en samenwerking.

De vierde afdeeling toont den oorlog in het algemeen, den grooten oorlog in het bijzonder. Er zijn inzendingen van het Musée de la Grande Guerre te Parijs, van de oorlogsverzameling van den heer Frankenhuis te Enschede en den heer Wilton van Reede te Goes, van de Belgische Oorlogs-archieven, van Oost-Prusen, van het Imperial War Museum te Londen en van een groot aantal verzamelaars uit Nederland.

De vijfde is de afdeeling van den arbeid van den Volkenbond. Hier wordt door boeken, geschriften, fotografien, teekeningen en schilderijen getracht te toonen, wat op verschillend gebied door den Volkenbond is verricht.

Bijkans vier weken blijft de tentoonstelling geopend; evenzeer als zij gedwongen was de opening uit te stellen ter wille van de Haagsche Herstel Conferentie, evenzeer is zij gedwongen om haar einde te regelen naar de Codificatie Conferentie, uitgaande van den Volkenbond, die op 13 Maart a.s. in de Ridderzaal hare openingszitting houdt. Vier weken schijnt een lange tijd, maar toch, wanneer men zich niet van den beginne af aangordt om deze tentoonstelling te bezoeken, zijn vier weken voorbij, voordat men het weet. Laat daarom een ieder, die belangstelt in deze zaken — en wie onzer doet dit niet? — zich opmaken om daarheen te gaan, anderen daartoe aansporen en zodoende zorgen, dat deze tentoonstelling wordt wat zij verdient te zijn: een succes.

Met Pensioen.

J. B. de Kort, ondercomm. van politie, Vrijburgstraat 11, Voorburg; A. E. v. d. Lely, hoofd Alg. Recherche, Hooggerechtshof, Giststraat F. 176, Middelburg; J. Pot, onderw. Holl. Chin. School, Jogjakarta, H. de Grootstraat 148, Delft.

P. A. v. d. Burg, generaal-majoor der genie, p. a. Ned. Handel Mij., 's Gravenhage; W. W. Dolstra, onderluitenant inf., Franekerstraat 20, Leeuwarden; A. H. van Dijk, luit.-kol. genie, Goudsbloemlaan 155, 's Gravenhage; V. Itzig Heine, majoor inf., Frankenslag 104, 's Gravenhage.

KLEUTERHUIS „CLYNE DYCKE” te ZEIST

TEHUIS VOOR KINDEREN VAN ELKEN LEEFTIJD

zowel voor VAST-, als voor KORTER- of LANGER 5196

VERBLIJF in de Vacantiedagen en bij op reis zijn van de Ouders

GELEGEN IN HET VILLAPARK. Fr. v. d. Puttenlaan No. 14, Telefoon: Zeist 346

Prospecti worden op aanvraag gaarne toegezonden. — — Directrice N. E. LANGEREIS

Aanbevolen door de Vereeniging „Oost en West”

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

J. P. Persoon, 4e werktuigkundige b. d. Gouv. Marine, Cartesiusdwarstraat 57, te 's Gravenhage.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

Mej. W. L. Stumpt, 1e-commies b. d. S.S. en tr., p. a. Ned. Ind.-Escompto Mij., te 's Gravenhage; mevr. J. Schwaving geb. Stegenga, onderw. 3e kl. bij het O. W. L.

O., Koninginnelaan 64, Rijswijk (Z.-H.); P. J. Droog, kap. der genie, Wanningstraat 1, Amsterdam; W. A. van den Hoogenband, 1e-luit. d. inf., Herv. Pastorie, Didam; M. Th. van Staveren, kap. der genie, Ant. Heinsiusstraat 73, 's Gravenhage; L. J. P. A. Vorst, kap. der inf., p. a. Ned.-Handel Maatschappij, 's Gravenhage; P. D. Boon, kap. Top. Dienst, Graniumstraat 257, 's Gravenhage.

H. Bonzet, hoofdpolitie-opz., Hotel St. Jan, Haarlem; F. A. Chattelin, kasbeh. 1e kl. S.S., H. de Grootstraat 44, 's Gravenhage; W. J. Hanhart, onderw. 1e kl., Mollenstraat 22, Delft; H. de Leeuw, adj.-contr. van de Bel., Nijkerk; T. Meyering, onderw. 1e kl., Badhuislaan 15, Hilversum; F. E. Pijpers, hoofdcomm. gew. kant. Menado, Halleystraat 7-I, 's Gravenhage; J. F. Sigmond, ass.-res., te Lamongan, Hotel Pomona, 's Gravenhage.

Mutatiestaat van 29 Januari '30 tot 5 Februari '30

Nieuwe Leden

W. Wilink, Amsterdam, Keizersgracht 209. f 10.—
C. C. J. Bos, Amsterdam, Koninginneweg 150. f 5.—
J. E. Copijn, Amsterdam, Weteringschans 144. f 5.—
L. Westerman, Amsterdam, Rokin 87, c.q. Nes 100 f 5.—
G. Land, Apeldoorn, Generaal van der Heijdenlaan 32. f 5.—
Dr. J. Goedhuis, Deventer, Kapjeswelle 6.
J. Calbers, Nijmegen, Javastraat 126. f 5.—
Mejuffrouw M. L. C. A. Hoogenstraaten, Nijmegen, Victoria-Hotel, Stationsplein. f 5.—
Mejuffrouw A. J. Offerhaus, Nijmegen, Groesbeekscheweg 31. f 5.—
Dr. H. Dekhuijzen, Nijmegen, Wilhelminasingel 5. f 5.—
Mevrouw Thomassen, Nijmegen, Oude Haven 30. f 5.—
C. J. Bouwer, Arts, Deventer, Keizerstraat 15.
H. G. Gooszen, Arts, Deventer, Onder de Linden 2.
Mevrouw A. Asselbergs—van Wees, Bergen-op-Zoom, Hoogstraat 15. f 5.—
Mevrouw Jac. P. Asselbergs—Melchers, Bergen-op-Zoom, Markt 26. f 5.—
M. Sieburgh, Kapitein Inf., Bergen-op-Zoom, Oosterboulevard 42. f 5.—
G. L. Breedveldt, Directeur R. H. B. S. Bergen-op-Zoom, Bredaschestraat 54. f 5.—
Ch. Belderbos, Kreeftenpark „Wilhelmina”, Bergen-op-Zoom, Wassenaarstraat 72. f 5.—
J. H. N. Polanen, Leraar Hendrikschool, Paramaribo, Burenstraat 9. f 5.—
J. G. Cöster, Hoofdadministrateur Rubbercultuur-mij. „Amsterdam” te Tanggoel. f 10.—

Geïntroduceerd door:

Algemeen Secretaris van „Oost en West”:
den heer C. A. Ruempol te Amsterdam.
Eigen aanmelding.
Als lid v. h. Koloniaal Landbouwmuseum.
den heer J. J. M. Oosterman te Nijmegen.
Mevrouw M. R. S. Bleckmann—Hoogenstraaten te Nijmegen.
den heer Mr. M. C. Offerhaus te Nijmegen.
Mevrouw J. M. S. Hogerland—Maarschalk te Nijmegen.
Mevrouw M. R. S. Bleckmann—Hoogenstraaten te Nijmegen.
als leden v. h. Koloniaal Landbouwmuseum.
Afdeelingbestuur van Bergen-op-Zoom.
den heer H. R. Nije te Paramaribo.
den heer N. M. de Ligt te Kalibaroe.

Afschrijvingen

Mas Soebroto, Ass.wedono te Ngandjoek.
G. E. Essed, Hoofdonderwijzer, Paramaribo, Meerszorg.

E. Halfhiede, Onderwijzer, Paramaribo, Groot Dwarsstraat 51.
Mejuffrouw L. Nahar, onderwijzeres, Paramaribo, Steenbakkerijstraat 45.

Adresveranderingen

H. Bossert, Amsterdam (Z.) van: Vondelstraat 180h., naar: Okeghemstraat 28II.
J. Versluis, Onderwijzer 1ste kl. M. V., van: Doorn, Nassaulaan 7, naar: Haarlem, Schoterboschstr. 31. f 5.—
B. W. T. van Slobbe, Gouverneur, van: Den Haag, naar: Curaçao. f 10.— (Contributie '30 reeds voldaan).
W. C. de Haas, Officier v. Gezondheid 1ste kl., van: Den Haag, Valkenboschlaan 196, naar: Malang.
K. W. L. Bezemer, Ambt. Algem. Bestuursdienst, thans te Blitar.
J. L. van der Bie, Controleur B. B., geplaatst te Palopo (Celebes).
F. van den Elst, Ambtenaar B. B., thans te Keboemen (Bagelen).
Dr. M. C. Goedhart, Officier van Gezondheid 1ste kl., thans te Gombong.
H. Hercksen, Handelsemployé Manders Seeman, thans te Bandjermasing.
D. Hermans, lthans: tuinopzichter s.f. „Alkmaar” te Lawang.

W. de Laat de Kanter, Controleur B. B., thans te Kendari (eil. Boeton).
W. H. E. Scheurer, Ass.-Resident, thans te Blitar.
E. M. Stok, Controleur B. B., thans te Seulimeum (Groot-Atjeh).
N. van Veen, Radiotechn. Ambt P. T. T., thans te Bandoeng.
N. A. van Wijk, Controleur 1ste kl. B. B., thans te Saumlakki (Molukken).
W. G. H. Teunissen, thans: Hoofd der Hollandsch-Chineesche School No 2, te Semarang.
J. A. van Beek, van: Plantage Suzanna's Daal, naar: Paramaribo, Gravenstraat 38. Postbus 359.
J. J. Brachthuisen, van: Haarlem, Kleverparkweg 162, naar: Bloemendaal, Kleverlaan 43.
J. Drijvers, Jur. litt. stud. van: Oegstgeest, Geversstraat 53C, naar: Leiden, de Ridderstraat 2.
A. van Heijst, thans te Rotterdam, Westersingel 68.
H. J. Broersma, O.-I.-Hoofdambtenaar, M.V., van: Den Haag, Sweelinckplein 45, naar: Brussel, Le Grand Hotel.